···· [1] ····

အောက်စခြ သန်းတစ်စထော့င်

တို့တာဝန်အနေသုံပါး

ర్లైన్ మాస్తుంద్రిస్తుడి - క్తివిండ చేస్తుంద్రమాలముగున్నిస్తురుండి - క్తివిండ ఇత్తాన్తుక్కువానురుమమ్మహేక్రిపత్తింది - క్తివిండి

ပြည်သူ့သဘောထား ပြည်ပဘားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။ နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နောင့်ယှက် ဖျက်ဆီး သူဈားအား ဆန့်ကျင်ကြ။ နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများ အား ဆန့်ကျင်ကြ။ ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအာ။ ဘုံရန်သူ့အဖြစ်သတ်မှတ်ဈေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ် နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့်တရားဥပဒေစိုးနိုးရေး အမျိုးသားပြန်လည်စည်းရုံညီညွတ်ရေး နိုင်မာသည့်ဖွဲ့ စည်းပုံတခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ် လာရေး ဖြစ်ပေါ် လာသည့် ဖွဲ့ စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်တညီ နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ် စိုက်ပျိုးရေးကို အခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဌာများကိုလည်း ဘက်စုံဖွဲ့ခြီး တိုးတက် ဘောင် တည်ဆောက်ရေး ရေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ် လာရေး ပြည်တွင်းပြည်ပမှ ဓာတတ်ပညာနှင့် စာရင်းစာနှီးများ ဖိတ်ခေါ် ရွံ့ စီးပွားရေး ဖွဲ့ဖြိုး တိုးတက်ဆောင်စာည်ဆောက်ရေး ရီ ငံ ငံ တော် စီးပွားရေးတစ် ရပ် လုံးကို ဖန် တီးရီ င်မှု စွစ်းအားသည် ရီ င်ငံတော် ရှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏လက်ုံလယ်တွင်ရှိရေး

လူစုရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ် တစ်မြို့သားလုံး စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး အမြို့ဝှက် ဇာတိဝှက်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ အမြိုးသားရေး လက္ခကာများ မမျှောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး မြို့ချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး တစ်မြို့သားလုံး ကျန်းမာကြံခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

The Bottom Billion Paul Collier

burnesedassic.co.

ပထမအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်း မတ်လ ၂၀၁၃

မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းပုံနှိပ် ကာလာဇုံပုံနှိပ်တိုက်

> မျက်နှာဖုံး ဒီဇိုင်း ဇော်မောင်

ထုတ်ဝေသူ ဒေါ် တင်တင်ဝင်း ဂျူးစာပေ အမှတ်၈၅ အထက်ကြည့်မြင်တိုင်လမ်း။ ရန်ကုန်မြို့

> ဘုပ်ရေ ၇၀၀

တန်ဖိုး ၈၀၀ ကျပ်

ဂျူး စဝစ. ၈၄ အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်၊ ရန်ကုန် ဂျူးစာပေ ၂၀၁၃ စာ ၆၄ အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

(ပေါလ်ကိုလီယာ၏ အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင် စာအုပ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြောခဲ့သောမိန့်ခွန်းမှ အတိုချပ်ကောက်နှုတ်သည်)

BURMESE

ကျွန်မတို့မိသားစုက နွမ်းပါးသွားပေမဲ့ ဟန်မပျက် နေနိုင်ခဲ့တာ အကြာကြီး။ ကိုယ့်ထက် ပို ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတွေကို ကျွန်မတို့ သိပ်မဝတ်ဖြစ်သည့် အနွေးထည်လေးတွေ အက်ိုဘောင်းဘီလေး တွေ ဝေငှပေးခဲ့ရသေးသည်။ ကိုယ့်အဝတ်ကို နှမျောပေမဲ့ သူများ တို့ကူညီရသည့်အခါ ကြည်နူးရပါသည်။ သူများဆီက တစ်ခုခု တူညီခံရဖို့ တစ်ခါမှ မမျှော်လင့်ခဲ့ရာက ဆောင်းတစ်ညနေမှာ တော့ ကျွန်မ တော်တော်အံ့ဩရသည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ခု ကြုခဲ့ သည်။ ကျွန်မတို့ညီအစ်မတွေအတွက် အိမ်နီးချင်းတစ်ဦးက အနွေးထည် တော်တော်ကောင်းကောင်း (သို့သော် တစ်ပတ်နွမ်း) နှစ်ထည် မီးပူတိုက်ုပြီးသား အခေါက်လိုက်လေး လာပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒါ ပထမဆုံးအကြိမ် လက်ခံလိုက်ရသော သူတစ်ပါး ထံမှ အကူအညီပါ။

အထည်ကြီးပျက်လား အထည်လေးပျက်လား မသိ၊

အဲဒီညနေက အက်ိုလေးတွေဟာ အသစ်တော့ မဟုတ်ဘူးဟု သိလိုက်သည့်အချိန်တွင် (ကိုယ်ချင်း မစာမနာ) ကျွန်မ မျက်နှာများ ပျက်သွားခဲ့မိလားမသိ။ ကျွန်မတို့ မိသားစု တန်ပျက်သွားခဲ့ပြီလား။ ကျွန်မတို့ကချည်း ရှိသည့်ပစ္စည်းလေး

≃ဘာက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

တွေကို ဝေငှပေးနေရာကနေ အခုအခါ အပေးခံရသူဘဝသို့ ဘထ်အချိန်က ရောက်သွားတာလဲ။ ဟန်မပျက် ဆင်းရဲနွမ်းပါးရာ ကနေ ကိုယ်တိုင်တောင် မသိလိုက်ဘဲ ဟန်ပျက်သွားသည့် အခြေ အနေ။ ထိုအမှန်တရားကို ရင်ဆိုင်ရတာ နည်းနည်းတော့ ထိခိုက် တာပေါ့။

ထိုအချိန်ကတည်းက ဆင်းရဲခြင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသော အရာတို့ကို စိတ်ဝင်စားလာခဲ့သည်။ ဆင်းရဲခြင်း၏အကြောင်း ရင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၏နောက်ဆက်တွဲ ပြဿနာများ၊ ဆိုးကျိုးများ ဆင်းရဲခြင်းမှ ရုန်းထွက်နိုင်မည့် အင်အားများ၊ အကူအညီများ၊

ကျွန်မတို့ နွမ်းပါးသည်။ နွမ်းပါးရခြင်း အကြောင်းရင်း ကိုလည်း ကျွန်မသိသည်။ ဖေဖေ အလုပ်လုပ်နေသည့် ရေနံနေ ကို ပြည်သူပိုင်သိမ်းခံလိုက်ရသည်။ ဖေဖေက နှစ်မျိုး နစ်နာသည်၊ တစ်မျိုးက သူများ၏ရေနံတွင်းမှာ မန်နေဂျာအဖြစ် လုပ်နေစဉ်န် ပြည်သူပိုင် သိမ်းသောအခါ ထိုအလုပ်ကနေ ပြုတ်သွားတာ၊ နောက်တစ်မျိုးက ဖေဖေ စုထားသောငွေနှင့် မေမေ့လက်ဝတ် လက်စားအားလုံးကို ထုခွဲပြီး ဖေဖေကိုယ်တိုင် ရေနံတွင်းတစ်နေ ထဲသို့ ရင်းနှီး မြုပ်နှံပစ်လိုက်လို့။ မေမေပြောသလို ပလုံခနဲတောင် မမြည်လိုက်ရသည့်ငွေတွေ။

ဖေဖေက ကျွန်မတို့ကို နာရီပြင်ဆရာလုပ်ပြီး ကျွေးမွေး ပြုစုခဲ့ရသည်။ ခြစ်ခြစ်ခြုတ်ခြုတ် စားသောက်ရသည်။ ကုန်း စောင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းပြန်တော့ ကုန်းစောင်းမှာရှိသည့် မေနေ လယ်တွေက ကိုယ်တိုင် လယ်လုပ်ခြင်း မဟုတ်လို့ လယ်သီးစား ဥပဒေဖြင့် လက်လွတ် ဆုံးရှုံးသွားရပြန်သည်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့ မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကနေ လွတ်မြောက်ဖို့ ထွက်ပေါက်ရှိခဲ့သည်။ ခါကို အခုချိန်ကျမှ ပြန်စဉ်းစားမိခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုထွက်ပေါက်မှာ သောရေး ဖြစ်သည်။ ဖေဖေနှင့် မေမေသည် ကျွန်မတို့မောင်နှမ တွေ၏ပညာရေးကို အားပေးသည်။ ပညာတတ်ရမည်။ ပညာ တတ်မှ လိမ္မာရေးခြား ရှိမည်။ အမှားအမှန် ခွဲခြားနိုင်မည်။ အလုပ်အကိုင် ရှာဖွေနိုင်မည်။

ကျွန်မတို့ ပညာကို အားကြိုးမာန်တက် သင်ယူလေ့လာ စြာလေသည်။

ကျွန်မတို့သာ ပြည်သူပိုင်သိမ်းခံလိုက်ရလို့ နွမ်းပါး သွား ပေမဲ့ ကျွန်မတို့နိုင်ငံကတော့ စာထဲမှာ သင်ရသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် သဘာဝသယ်ဇာတတွေ အလွန် ပေါ်ကြွယ်ဝတာပဲ။

ကျွန်မငယ်စဉ်က မြန်မာနိုင်ငံ၏တွင်းထွက် သယ်ဇာတ ခှားအကြောင်း သင်ရသည့်အခါ မြန်မာနိုင်ငံ မြေပုံတွင် ကျွန်မ တို့မြို့ အမြဲတမ်းပါသည်။ ရေနံတူးစင် ပုံသဏ္ဌာန် သင်္ကေတလေး မြင့် ရေနံချောင်းဟု ဖော်ပြထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျွန်မ ချက်စိအောက်တွင်ပင် ကိုယ်တွေ့ပါပဲ။ လက်မှတ်ကုန်းမှ တွင်း တုန်းသို့ ဖြတ်သွားတိုင်း ရေနံတူးစင်ကြီးတွေ၊ ဟိုဘက်သည်ဘက် ထိမ်းကာ ရေနံထုတ်ယူနေသည့် မောင်းတံကြီးတွေကို မြင်နေ တျပဲ။ ဟုတ်တယ်။ ရေနံတွေ အများကြီးပါပဲ။ ရေနံဆိုတာ တွယ်ဝခြင်းပါပဲ။

ရေနံချောင်းမှာ ရေနံဖြင့်ကြွယ်ဝသူများ၏ အမွေအနှစ် တျန်ရှိနေဆဲ။ တွင်းကြီးမင်းစုရပ်ကွက်ဆိုတာကိုက တွင်းကြီးမင်း ခု ပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာသောဆွေမျိုးတွေ နေထိုင်ရာအရပ်ကို OF.

အစွဲပြုပြီးရလာသော နာမည် မဟုတ်ဘူးလား။ ကျောက်စာရုံ ဘုရားကြီးသည် ရေနံတွင်းများကို ပိုင်သော တွင်းရိုးတွင်းစားတွေ လှူဒါန်းထားသည့် အလှူဒါနမို့ ရေနံတွင်းသူဌေးတို့၏ သက်သေ ပဲ။ ပိဋကတ်သုံးပုံကို စကျင်ကျောက်ချပ်ကြီးတွေမှာ ထွင်းပြီး ပုဇော်ထားသည့် အဆောက်အဦကြီးများသည် ယခုကာလထိ တိုင် ကျွန်မတို့မြို့၏ ကျက်သရေဆောင် ဖြစ်သည်။ တွင်းစားရိုး ကြီးဦးသာကံနှင့် ပါရမီဖက်ခင်သင် ဆိုသည့် ကမ္ပည်းကျောက်စာ

ကို အခုထိ ကျွန်မ မြင်ယောင်နေမိပါသည်။

လက်ဖြင့်တူးသည့် ရေနံတွင်းတွေမှ ရသည့် ဝင်ငွေ၊ ထို့နောက် အင်္ဂလိပ်အုပ်ချပ်ပြန်တော့ အင်္ဂလိပ်အစိုးရဆီက ရ သည့် တွင်းငှားခငွေလေး တပဲ ခြောက်ပြား ဝင်ငွေ၊ ဒါတွေ စုပြီး ဒီလောက် အလျှကြီးတွေ လုပ်နိုင်တာ၊ အာဏာဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လည်း သိမ်းယူ၊ စက်ဖြင့်လည်း တူးသည့်လူတွေဆိုလျှင် ဘယ် လောက်များ ဝင်ငွေကောင်းလိုက်ကြမလဲပေါ့။ ၁၉၃၉ခုနှစ်တုန်း က အင်္ဂလိပ်တွေ ရေနံ ပေပါပေါင်း ၆သန်းခွဲ ရခဲ့သတဲ့။ ဝင်ငွေက အဲဒီတုန်းက ဒေါ် လာ၃၅သန်း ရခဲ့သတဲ့။

ရေနံသာမက ကျွန်းသစ်တွေ၊ ကျောက်သံ ပတ္တမြားတွေ၊ ရွှေ၊ ကျောက်စိမ်း၊ ကြေးနီ၊ ခဲမဖြူ အဖြိုက်နက်တွေကလည်း ရှိသေးသည်။ သင်ခန်းစာထဲမှာ သင်ရပါသည်။ သယ်ဇာတတွေ ပေါများ ကြွယ်ဝပါဘိခြင်း။ သယ်ဇာတတွေကြောင့် ကိုလိုနီဘဝသို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ သယ်ဇာတတချို့ ကုန်သွားသည်။ လွတ်လပ် ရေးရသည်။ သဘာဝသယ်ဇာတတွေ ကျန်ရှိနေဆဲ။ ဆန်စပါး တောင် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့သည့်အဆင့် ရှိနေခဲ့ဆဲ။ တော်လှန်ရေး **အော**က်ခြေသန်းတစ်ထောင်

)

ေဘာင်စီခေတ်၊ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ခေတ်၊ နိုင်ငံတော် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးခေတ်၊ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ၌ဖြိုးရေးခေတ်၊

ခေတ်တွေ ပြောင်းလာသည်။ ကျွန်မလည်း လူလား မြောက်ပြီး အသိပညာ ဗဟုသုတတွေ တိုးလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဆင်းရဲသောနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် စာရင်းပေါက်လာတာကို လက်မခံ ခွင်လည်း လက်ခံလိုက်ရပြီ။

ကျွန်မ ခုနှစ်တန်းနှစ်လောက်က ဆရာဇော်ဂျီ၏ စားတိုင်းပြည် ကဗျာကို သင်ခန်းစာအဖြစ် သင်ရ၏။ ကျွန်မတို့ကို အသိပညာကြွယ်ဝအောင် ခွန်အားပေးခဲ့သောကဗျာ ဖြစ်သည်။ စာရွှန်မတို့နိုင်ငံ ပညာရေးစနစ်တွင် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကဖြင့် အပြစ် အနာအဆာ တယ် မရှိလှပါဘူးဟု ခုခံကာကွယ်လို့ ရလောက် သည်။

> ထလော့မြန်မာ အိုမြန်မာတို့ တို့ရွာတို့ပြေ တို့ယာမြေဝယ် ရေချိသောက်ရန် မြစ်ချောင်းကန်နှင့် သီးနှံချိုပျား များလည်းများ၏။

ငယ်စဉ်ကတော့ ကဗျာကိုနှစ်သက်သော်လည်း အပြည့် **အဝကြီး** နားမလည်နိုင်ခဲ့။ ရေချိုသောက်ရန် မြစ်ချောင်းကန်နှင့် ခိုပြသောသီးနှံတွေ များပြားသည်ဆိုတာ ဘာများ ဆန်းလို့လဲပေါ့။ ဒါကို စာဖွဲ့ထားတယ်ဆိုတော့ တစ်ခုခုတော့ တစ်ခုခုပဲ။ ဘာမှန်း မသိ။

အသက်နည်းနည်း ကြီးလာတော့ စာလေး ဘာလေး

ပိုဖတ်လာသည့်အခါ ကမ္ဘာကို စာတွေ့ မြည်းစမ်းမိလာသည်။ အာရှကို နည်းနည်း ပိုသိလာသည်။ ထိုအခါကျမှ ရေချိုသောက် ရန် မြစ်ချောင်းကန်ဆိုတာ နိုင်ငံတိုင်းမှာ ပေါများနေတာ မဟုတ် ပါပဲလား ဟု ပိုပြီး သဘောပေါက်လာတော့သည်။ သောက်စရာ ရေချို မရှိလို့ ရေကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံကနေ ဝယ်ယူပြီး သောက် သုံးရသည့် အဖြစ်များ၊ သောက်စရာရေချိုမရှိလို့ အညစ်အကြေး ရေကို ပြန်သန့်စင်အောင် ငွေကုန်ကြေးကျများစွာဖြင့် ကျိုချက် သောက်ကြရသည့်အဖြစ်တွေကို ကိုယ်တိုင် သိလာသည်။ အို ကျွန်မတို့နိုင်ငံဟာ ရေအတွက်ဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေ ကုန်စရာ မလိုခဲ့ တာ တော်ပါသေးရဲ့လေ။ နိုင်ငံခြားကို သဘာဝဓာတ်ငွေ့ နှင့် ရေနံ တင်ပို့ ရောင်းချ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားတွေကိုတောင် နိုင်ငံခြားသို့ ရောင်းချရသေးသည် မဟုတ်လား။ သို့ပါလျက် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေ ထဲမှာ ကျွန်မတို့ ပါနေခဲ့တာ။ ဒါ အံ့ဩစရာကြီးပေ့ါ။ တစ်ခုခုတော့ တစ်ခုခုပဲ။ ဘာများ မှားနေလို့လဲ။ ကျွန်မ ဟိုစာတွေဖတ် ဒီစာတွေဖတ် ပညာရှင်တွေနှင့်

ကျွန်မ ဟိုစာတွေဖတ် ဒီစာတွေဖတ် ပညာရှင်တွေနှင့် တွေ့လို့ စကားစမြည်ပြော ဆွေးနွေး မေးမြန်းသည့်အခါ ကျွန်မ တို့နိုင်ငံမှာ အဖော်နှင့်အပေါင်းနှင့် ဆိုတာကို မြင်တွေ့လာသည်။ ကျွန်မတို့လိုပဲ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေ ရှိသေးသည်။ တူညီတာတစ်ခုက သူတို့လည်း သဘာဝသယ်ဇာတတွေ ကျွန်မတို့လိုပဲ ပေါ်ကြွယ်ဝ ခဲ့ကြဖူးသည်။ ဒါနှင့်တောင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအဆင့်ပဲ ရှိသေးသည်။ တစ်ခါတစ်ခါ ဆင်းရဲတွင်းထဲကျလိုက်။ တစ်ခါတစ်ခါ ဆင်းရဲခြင်း ခြင်းကြောင်းမှာ တန်းနေလိုက်။

2

များပါလေလည်း တမွဲမွဲနှင့် ဆင်းရဲကာသာ ယာစကာမျိုး တည်းညိုးနှင့် ပုထိုး မြင့်မောင်း ကျောင်းကြိုကျောင်းကြား လှည့်လည်သွားလျက် မစားလေရ ဝမ်းမဝ၍ ဆွမ်းမျှ မတင်နိုင် ရှိမည်တည်း။

ဆရာကြီးပြောခဲ့ပုံက တော်တော်ရက်စက်သည်။ ကျွန်မ ဘို့ ယာစကာမျိုးဖြစ်ရတော့မှာလား။ သူတောင်းစားဘဝသို့ ဆောက်သွားနိုင်ခြေ ရှိသလား။ ဆရာကြီးရယ် 'အထည်ကြီးပျက် ခြစ်သွားမယ်' ဆိုတဲ့ အသုံးအနှုန်း လောက်ဆို တော်ရောပေါ့။

> ထလော့မြန်မာ အို မြန်မာတို့ တို့ရွာတို့မြေ တို့ရွာမြေဝယ် စေတီစပါး များလည်းများ၏ များပါလေလည်း တမွဲမွဲနှင့် ဆင်းရဲကာသာ ကာလကြာလျှင် မြင်သာမြင်ရ မစားရ၍ တောက ပြိတ္တာဖြစ်မည်တည်း။

OF

အထည်ကြီးပျက်ဆိုသော စကားလုံးကို ရပ်ကွက်ထဲမှာ ကျွန်မတို့ ခဏခဏ ကြားဖူးသည်။ နဂိုက ချမ်းသာ ကြွယ်ဝ**ြီး** ယခုအခါ ရှိသမျှ အကုန်ကုန်သွားပြီ။ အသုံးအစွဲကို လျှော့ချ**နေ** ရပြီ။ သို့သော် ဟန်လေးကတော့ ရှိနေဆဲ။ ထိုစကားလုံးနှင့် ကိုယ့် ကိုယ်ကို ပမာပြု တင်စားလို့ ရမလား။

မရနိုင်ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ တစ်အချက်၊ ကျွန်မ တို့က 'အထည်ကြီး'ဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ဖူးရဲ့လား မသေချာ။ နှစ် အချက်၊ သေချာတာက ကျွန်မတို့က ဟန်ပျက်နေပြီ။ ကိုယ့်အခြေ အနေကို တိုးတိုးတိတ်တိတ် မဟုတ်။ ကျယ်ကျယ် လောင်လောင် ပဲ အားလုံးသိနေပြီ။ ဒီတော့ ဒိုထက် ပိုသင့်တော်သည့် စကားလုံး ရှိရဦးမည်။ ထားပါတော့။

သိပ်မကြာသေးခင်က ကျွန်မ စာအုပ်တစ်အုပ် ဖတ်ရ သည်။ ကျွန်မနားမလည်ခဲ့သော တချို့အရာတွေကို ထိုစာအုပ်က အဓိပ္ပါယ်ဖော်ပေးခဲ့၏။ ကျွန်မ ထိုစာအုပ်ကို သဘောကျသဖြင့် ကျွန်မ၏လုံးချင်းဝတ္ထု 'သူ မင်းကို ဘယ်တော့မှ' တွင် စာ တစ် ကြောင်း နှစ်ကြောင်းဖြင့် မိတ်ဆက်လိုက်မိသေးသည်။ ပေါလ် ကိုလီယာ Paul Collier ၏ အောက်ခြေ သန်းတစ်ထောင် (The Bottom Billion) ဟူသောစာအုပ် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးပညာရှင် ပေါလ်ကိုလီယာသည် စာရေး ကောင်းလှ၏။ ကျွန်မလို လူပြိန်းမျိုး နားလည်အောင် စိတ်ဝင်စား အောင် ရေးခဲ့၏။ မိတ်ဆက်စကားချီးကစပြီး ကျွန်မကို ဆွဲဆောင် ခဲ့သည်ဟု ပြောနိုင်ပါသည်။ အောက်ခြေသန်း**တ**စ်ထောင်

e

စာရေးသူ ပေါလ်ကိုလီယာသည် ၁၉၆၈ ခုနှစ်တွင် အောက်စ်ဖို့ခ်တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဘွဲ့ ရသည့်အခါ သူ၏စီးပွားရေးပညာကို အာဖရိကနိုင်ငံတွေ အတွက် အသုံးချချင်ခဲ့သည်။ အာဖရိက၏ နိုင်ငံသစ်များသည် ရှိသင့်ရှိထိုက်သည့် အရည်အချင်းတွေ မပြည့်စုံသည့်အပြင် အာဖရိကသားထဲက သူလို အောက်စဖို့ခ်ပညာကို သင်ယူခွင့်ရ သု ဟူ၍ မရှိသလောက် ရှားသည်။ ထိုအချိန်တုန်းက အောက်စဖို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားအများသည် အာဖရိကနှင့် ဆက်နွှယ်နေ ကြသည်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျောင်းသားတို့၏ဖခင်များ သည် အာဖရိကတွင် ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေး ယန္တယားမှာ ထမ်း ဆောင်နေကြသူများ ဖြစ်သောကြောင့်။

သို့သော် သူကတော့ အဲလိုမဟုတ်။ သူ့ဖခင်သည် အာဖရိကမှာ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်နေးပိုင်းက အရာရှိ မဟုတ်။ ယော့ခ် နိုင်းယားပြည်နယ်တွင် သားသတ်သမားအဖြစ် အသက်မွေး ဝမ်း ကျောင်းသည်။ သို့သော် သူငယ်ချင်းတွေ၏ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်နေး ပိုင်း အဆက်အသွယ်တွေကြောင့် သူက အာဖရိကကို စိတ်ဝင် စားခဲ့သည်။ သူ့ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်၏ ဖခင်သည် အာဖရိက တိုက်၏ နိုင်ငံသေးသေးလေးတစ်ခု ဖြစ်သော ညာဆာလင်းခ် (Nyasaland) တွင် အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးမှုး ဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့် ထိုနိုင်ငံလေးအကြောင်းကို သူ လေ့လာ ဖတ်ရှုကြည့် သည်။ ဖတ်ကြည့်မိသည့်အခါ သူ ထိုနိုင်ငံလေးသို့ သွားချင်စိတ် ပေါ် လာသည်။ ထိုစဉ်က အာဖရိကတိုက်တွင် အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်သည့် ထိုနိုင်ငံလေးသည် နောက်တော့ မာလာဝီဟု အမည်

မြောင်းသွားသည်။ နိုင်ငံတွေကို အမည်ပြောင်းဖို့က နိုင်ငံတွေ၏ အခြေအနေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ထက် ပိုလွယ်ကူသည် မဟုတ် လား။ ၃၅နှစ် ကြာပြီးသည့် နောက်မှာလည်း ထိုနိုင်ငံလေးသည် ဟိုစဉ်ကလိုပင် ချွတ်ချုံကျ ဆင်းရဲနေဆဲ။ နောက်ထပ် ၃၅နှစ်ကြာ သွားလျှင်လည်း သိပ်တော့ အခြေအနေ ထူးမည်မထင်။ တစ်ခုပဲ ရှိသည်တဲ့။ သူက 'အဲလို မလုပ်သရွေ့' unless ဟု အခြေအနေ တစ်ခုဖြင့် ချွင်းချက် ပေးထားသည်။ ယခုစာအုပ်သည် ထို unless ကို ရှင်းပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်တဲ့။

ထိုအစပိုဒ်ကြောင့်ပင် ကျွန်မမှာ မျှော်လင့်ချက် တစ်ခု ရလိုက်သည်။ ကျွန်မတို့မိသားစု ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်း မှ လွတ် အောင် ထွက်ပေါက်တစ်ခု ရှိနေခဲ့သလိုပင် ကျွန်မတို့လို ဖွံ့ဖြိုးဆဲ ဆင်းရဲသားနိုင်ငံလေးတွေမှာလည်း ထွက်ပေါက် ရှိနေသည်ပေါ့။ ထွက်ပေါက်က ဘာပါလိမ့်။ အဲဒီ ထွက်ပေါက်ကိုသိဖို့ဆိုလျှင် ဆင်းရဲရခြင်းအကြောင်း ရင်းကို ဂယနဏ သိဖို့ လိုမှာပေါ့။ စီးပွား ရေးပညာရှင်သည် ဘယ်လိုများ ရှင်းလင်း ပြောပြထားလေမလဲ။ ၃၅နှစ်လုံးလုံး မာလာဝီနိုင်ငံလည်း မပြောင်းလဲခဲ့။

ဆင်းရဲနေဆဲ။ စာရေးသူလည်း မပြောင်းလဲခဲ့။ သူက အာဖရိက နိုင်ငံတွေအတွက် ဇွဲမလျှော့ဘဲ အလုပ်ကြိုးစားနေဆဲ။ အခုအခါ အောက်စ်ဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်တွင် သူအလုပ် လုပ်နေသည်။ ဒီကြားထဲ တွင် ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှာ ပါမောက္ခအဖြစ် လုပ်ခဲ့သည်။ ထို့ နောက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်တွင် သုတေသနဌာန၌ ညွှန်ကြားရေးမှန လုပ်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်မှာ ဂျိုးဇက် စတစ်ဂ်လစ်ဇ်နှင့်တွေ့ပြီး အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံများကို အင်အားဖြည့်ပေးဖို့ အာရုံစူးစိုက် ဖြစ်

သွားသည်။ သူ၏ ပထမဆုံးတာဝန်မှာ ဂျိုးဇက်စတစ်ဂ်လစ်ဇ် နှင့်အတူ အီသီယိုပီးယားနိုင်ငံသို့ သွားရောက်ရန် ဖြစ်သည်။ ယခုစာအုပ်မှာ မာလာဝီနှင့် အီသီယိုပီးယားကဲ့သို့သော နိုင်ငံများ တမ္ဘာ့စီးပွားရေးစနစ်တွင် အောက်ခြေသို့ ရောက်နေရခြင်း အကြောင်းများ ဖြစ်၏။

ထိုနိုင်ငံများထဲတွင် မာလာဝီသည် ဟိုတုန်းကလည်း ခွတ်ချုံကျ ဆင်းရဲခဲ့ပြီး ယခုလည်း ခွတ်ချုံကျ ဆင်းရဲခဲ့ပြီး ယခုလည်း ခွတ်ချုံကျ ဆင်းရဲနေဆဲ။ အခြားသော ဆီယာရာလီယုန်းလို နိုင်ငံမျိုး ကျတော့ ဟိုတုန်းက ဆိုလျှင် တရုတ်၊ အိန္ဒိယလောက်ပင် မဆင်းရဲခဲ့ဘဲ ယခုကျမှ အောက်ဆုံးလွှာသို့ ရောက်သွားရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအောက်ခြေနိုင်ငံတို့သည် ဆင်းရဲရုံသာ မဟုတ်၊ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးဖို့ ကြိုးစား ဆုမှာလည်း ကျနှုံးခဲ့ကြသည်။ ထို အောက်ခြေနိုင်ငံ အများစု သည် နောက်ကျ ကျန်ရစ်ခဲ့ရုံမက အလဲလဲ အကွဲကွဲ ပြိုပျက်လာခဲ့ သည်။

ဘာကြောင့်လဲ။ ဘာအကြောင်းတွေကြောင့်လဲ။ နိုင်ငံတိုင်းလိုလို ဆင်းရဲဖူးသည်။ အများစု နိုင်ငံတို့သည် ဆိုဆင်းရဲမှုမှ ပြန်လည် ရုန်းကန် လွတ်ထွက် လာနိုင်ကြသည်။ ခဲဆိုရင် အခု အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံလေးတွေ ဘာဖြစ်လို့ ဆင်းရဲရာ ဆနေ မတက်လာကြတာလဲ။ အဲဒါက ဆင်းရဲတွင်းဆိုသော ဘောအေတိုင်း တွင်း ထောင်ချောက်ထဲသို့ ကျရောက် ပိတ်မိနေ ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သူတွေ့ ရှိလာရသည့် အကြောင်းရင်းတွေကို စိစစ်ကြည့် ဆိုတ်သော် ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံးနိုင်ငံများသည် ပြန်တက်ဖို့ ကြေခဲ

3

လှသောထောင်ချောက်တွေထဲ ကျနေကြသူတွေ ဖြစ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို တားဆီးသည့် ထောင်ချောက် (Development traps) တွေ ရှိသည့်အနက် သူ၏ ယခုစာအုပ်သည် စီးပွားရေး ပညာရှင်များ အာရုံစိုက်မှုနည်းပါးသေးသည့် ထောင်ချောက် (၄)မျိုး အကြောင်းကို အလေးထား ရှင်းပြခြင်း ဖြစ်သည်။

သူ့အလိုအရ နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို တားဆီးသည့် ထောင်ချောက် လေးမျိုး ရှိသည်။

- (၁) ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခ ထောင်ချောက် (Conflict : trap)
- (၂) သဘာဝသယ်ဇာတ ထောင်ချောက် (Natural resource trap)
- (၃) ဆိုးဝါးသော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများကြားတွင် ပိတ်မိနေသည့် ထောင်ချောက် (Land locked with bad neighbors)
- (၄) နိုင်ငံငယ်လေးတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းနေခြင်း ဟူသော ထောင်ချောက် (Bad Governace in small country) တို့ဖြစ်သည်။

ဆင်းရဲလှသောနိုင်ငံလေးများသည် ထိုထောင်ချောက် လေးခုထဲက တစ်ခုမဟုတ် တစ်ခုဖြင့် ပိတ်မိနေသူများ ဖြစ်ကြ သည်။ တချို့က လုံ့လစိုက်ထုတ် ကျားကုတ်ကျားခဲ ကြိုးစား တာ ထောင်ချောက်ကနေလွတ်အောင် ချိုးဖောက် ထွက်၏။ ထို သို့ ထောင်ချောက်မှလွတ်လာလို့ လောကထဲအသစ် လင်ရောတ် လာသူ သစ်လွင်နိုင်ငံလေးတွေထဲမှာပင်လျှင် ယနေ့ခေတ် ရောတ် မှ လွတ်လာသူတို့သည် ၁၉၈ဝ ပတ်ဝန်းကျင်က လွတ်လာသူ တို့ထက် ကံဆိုး၏။ ၁၉၈ဝ ဝန်းကျင်ထက် ပိုပြီး စိမ်းကား ရန်လို သော ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဈေးကွက်ကြီးကို သူတို့ ထိပ်တိုက် ရင်ဆိုင် လိုက်ကြရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မောရစ်သျှ (Mauritius) နိုင်ငံသည် တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆီ တက်ရန် ဒုံးပျံအမြန်ယာဉ်ကို မီလိုက်သည်။ ချက်ချင်းပင် အလယ်အလတ်တန်းစား အဆင့်သို့ ရောက်သွား သည်။ သူ၏အိမ်နီးချင်း မက်ဒါဂက်စ်ကာ (Madagascar) နိုင်ငံ ကတော့ အနှစ်နှစ်ဆယ် နောက်ကျပြီးမှ ထောင်ချောက်လွတ်သူ ဖြစ်ရာ လွတ်တော့လွတ်လာပါရဲ့။ သို့သော် ဒုံးပုံယာဉ်နှင့် လွဲရ သည်။

ထောင်ချောက်မှ မလွတ်သေးသည့် နိုင်ငံတွေ ၅၈ နိုင်ငံ ရှိသည်ဟု သူ့စာရင်းက ပြဆိုသည်။ ထိုနိုင်ငံတို့တွင် ငါးနှစ် အောက်ကလေး သေဆုံးသည့်နှုန်းက ၁၄ ရာခိုင်နှုန်းလောတ် အထိ မြင့်နေတတ်သည်။ အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံတွေမှာ ၄ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ပဲ ရှိတတ်သည် တဲ့။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲမှာမှ အဆင့် အတန်း ထပ်ခွဲလို့ ရနေသည့် အခြေအနေပေါ့။

တော်ပါသေးရဲ့၊ ကျွန်မတို့နိုင်ငံကတော့ သူပြောသည့် ၅၈ နိုင်ငံထဲ မလွဲမရှောင်သာ ပါဝင်နေပေမဲ့ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တုန်းတ ငါးနှစ်အောက်ကလေး သေနှုန်းသည် ကလေး အရှင်မွေး ၁၀၀၀ တွင် ၁၀၆ ယောက်ဟု ဆိုထားတော့ ၁၄ ရာခိုင်နှုန်းထိ ရောက် အောင်တော့ မများခဲ့ပါ။ သို့သော် အိမ်နီးချင်း ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ငါးနှစ် အောက်ကလေး သေနှုန်းက ၂, ၁ ရာနှုန်းပဲ ရှိသည်။ ကျွန်မတို့ ကလေးတွေ သူတို့နိုင်ငံနှင့်စာလျှင် တော်တော်ကို အသေများ နေတာပါ။

ကျွန်မတို့သည် သူပြောသလို ထောင်ချောက် ပိတ်မိနေ သူတွေဆိုလျှင် ကျွန်မတို့ ပိတ်မိနေသည့် ထောင်ချောက်သည် ဘာအမျိုးအစားလဲ။ သူပြောသည့် ထောင်ချောက်လေးမျိုးထဲ တွင် ကျွန်မတို့က ဘယ်ထောင်ချောက်လဲ။

> ထလော့မြန်မာ အိုမြန်မာတို့ တို့ရွာတို့မြေ တို့ယာမြေဝယ် စေတီစပါး များလည်းများ၏ များပါလေလည်း တမွဲမွဲနှင့် ဆင်းရဲကာသာ ကာလကြာလျှင် မြင်သာမြင်ရ မစားရ၍ တောကပြိတ္တာဖြစ်မည်တည်း။

ဆရာကြီးဇော်ဂျီကတော့ ကျွန်မတို့တို ဘယ်ထောင် ချောက် စာရင်းတွင် သွင်းခဲ့လေသလဲ။ အိပ်မနေနဲ့ ထတော့ ဟု နှိုးဆော်ထားတာမို့ ပျင်းရိခြင်း ထောင်ချောက်လား။ ကျွန်မတို့ သည် အေးအေးဆေးဆေး နေချင်သည်ဟု ရောင့်ရဲ တင်းတိမ် အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

တတ်သူတွေ ဖြစ်ခဲ့တာတော့ မှန်၏။ ထိုမှ ပျင်းရိခြင်း**အဆင့်ထိ** လျှောကျသွားစေဖို့တော့ မကောင်းပေ။

ချမ်းသည်၊ ပူသည်၊ မိုးချပ်သည်နှင့် စောသည်၊ ဆာ သည်။ ပြည့်အင့်သည်၊ ခြောက်မည် ပျင်းရှိကြောင်း ဆိုသော သံပေါက် ဆုံးမစာတစ်ခုကို ကျွန်မတို့ ကလေးဘဝတွင် သင်ခဲ့ရ သည်။ ချမ်းသေးသည်၊ ပူသေးသည်၊ မိုးချုပ်သွားလို့ နောက်မှ လုပ်တော့မယ်၊ စောသေးလို့ နောက်မှ လုပ်မယ်၊ ဆာသေးလို့ မလုပ်ပါရစေနဲ့ဦး။ ဗိုက် ပြည့်နေသေးလို့ မလုပ်သေးဘူး။ ရက်ရွှေ့၊ သရွှေ့၊ နှစ်ရွှေ့။ အဲဒီ ပျင်းရှိခြင်းထောင်ချောက် ဖြစ်ခဲ့မလား။

ဆရာ ဇော်ဂျီ ရေးခဲ့စဉ်က ၁၉၃၅ခုနှစ် အခြေအနေး အင်္ဂလိပ်လက်အောက် အခြေအနေ။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်မတို့ နိုင်ငံမှာ ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်နေပြီလား။ မဖြစ်သေးဘူး။ ပြည်တွင်း စစ်က လွတ်လပ်ရေးရပြီးမှ ထင်ထင် ရှားရှား ပေါ် ပေါက်လာခဲ့ တာမဟုတ်လား။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

(၁) ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခ ထောင်ချောက် (Conflict Trap)

လူမှုအဖွဲ့ အစည်းတိုင်းသည် ပဋိပက္ခနှင့် ကြုံတွေ့ဖူးသူ တွေချည်း ဖြစ်သည်။ ဒါက နိုင်ငံရေးမှာ ဖြစ်တတ်သော မွေးရာ ပါကိစ္စ ဖြစ်သည်။ အောက်ခြေနိုင်ငံတွေမှာ ကြုံတွေ့ရသည့် ပြဿနာက နိုင်ငံရေးပဋိပက္ခ သက်သက်မဟုတ်။ နိုင်ငံရေး ပဋိပက္ခ၏ ပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခပုံစံက နှစ်မျိုး။ တချို့က နှစ်ရှည်လများ တအုံနွေးနွေး ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေသည်။ တချို့က အာဏာသိမ်းခြင်းဖြင့် ပဋိပက္ခဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်မျိုး လုံး သည် စရိတ်စက အလွန်ကြီး၏။ ထို့ပြင် ထပ်ကာထပ်ကာ ပြန်ဖြစ် တတ်၏။ ထို ပဋိပက္ခတို့သည် နိုင်ငံအား ဆင်းရဲတွင်းထဲသို့ ဆွဲချ

ပြည်တွင်းစစ် ဘာကြောင့် ဖြစ်ကြရသလဲ ဟူသည့် အကြောင်းရင်းတွေ ရှာကြည့်သည့်အခါ ပုန်ကန်သည့် လှုပ်ရှားမှု တိုင်းတွင် မကျေနပ်မှုကို အကြောင်းပြချက်တွေဖြင့် ဆောင်ရွက်မြ ခြစ်ကြသည်။ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်လို့၊ အမြတ်ထုတ် ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရလို့၊ အတူတူ မပါဝင်စေဘဲ ဖယ်ကျဉ်ခံရလို့ စသည်ဖြင့် ကောက်ချက် တွေ ဆွဲခဲ့ကြသည်။

ပြည်တွင်းပဋိပက္ခတစ်ခုကို ပြည်တွင်းစစ်ဟု နာမည် တပ်ဖို့ အမေရိကန် ပြည်ထောင် စု မီချီကန် တက္ကသိုလ်က သတ် မှတ်ထားသည့်အချက်မှာ သေဆုံးသူ အရေအတွက်ဖြင့် အခြေခံ စဉ်းစားသည်။ လက်နက်ကိုင် ရင်ဆိုင် တိုက်ပွဲများတွင် သေဆုံးသူ ဦးရေ ၁၀၀၀ ထက် ပိုလျှင်၊ ထိုသေဆုံးသူတွေထဲမှာ သူ့ဘက် တိုယ့်ဘက် အနည်းဆုံး ၅ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ထိ ပါဝင်နေလျှင် ထိုပဋိပက္ခကို ပြည်တွင်းစစ်ဟုခေါ်ကြသည်။ ထိုတက္ကသိုလ်သည် တမ္ဘာအရပ်ရပ်က ဖြစ်ပေါ် ခဲ့၊ ဖြစ်ပေါ် နေသော ပြည်တွင်းစစ်များ ၏စာရင်းကို ပြုစုရာတွင် ထိပ်ဆုံးက ဦးဆောင်နေသူ ဖြစ်သည်။

စာရေးသူတို့က ထိုစာရင်းတွင်ပါသည့် နိုင်ငံများ၏ အခြားလူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်တို့ကို တစ်နိုင်ငံချင်း၊ နှစ်အလိုက် ရှာဖွေ တိုက်ဆိုင် ကြည့်ပြီး ဘယ်အချက်တွေက ထိုနိုင်ငံကို ပြည်တွင်းစစ်သို့ တွန်းပို့နေသလဲဟု သုတေသန လုပ် ကြည့်ကြသည်။ နောက် ငါးနှစ်အတွင်း ဒီနိုင်ငံမှာ ပြည်တွင်းစစ် ပြစ်လာစရာ အခြေအနေ ရှိမရှိ စသည်ဖြင့် ရှာဖွေလေ့လာ

ပထမဆုံးတော့ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်နိုင်ခြေ အန္တရာယ်နှင့် ဝင်ငွေအကြားက ဆက်စပ်မှုကို တွေ့ရသည်။ ဝင်ငွေနည်းပါး ခြင်း ကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခ ဖြစ်လာနိုင်သလို ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခကြောင့်လည်း ဝင်ငွေ နည်းပါး ဆင်းရဲတာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ၁၈

နောက်တစ်ချက်က ပြည်တွင်းစစ်သည် ဖွံ့ဖြိုးမှု 🥞 ရပ်တန့်နေသော၊ သို့မဟုတ် ဆုတ်ယုတ်နေသော အခြေအနေနှင့် ဆက်နွှယ်နေသည်။ ဝင်ငွေနည်းပါးပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှုမရှိ ရပ်တန့် 🔩 မဟုတ် ဆုတ်ယုတ်နေသော နိုင်ငံတစ်ခုမှာ ဘာဖြစ်လို့ ပြည်တွင် စစ် ဖြစ်လာသလဲ။

ဝင်ငွေ နည်းပါးခြင်းဆိုသည်မှာ ရှင်းရှင်းပြောရလျှင် တော့ ဆင်းရဲခြင်းပဲ။ ဖွံ့ဖြိုးမှု ရပ်တန့် သို့မဟုတ် ဆုတ်ယုတ် နေခြင်းဆိုသည်မှာ မျှော်လင့်ချက်ကင်းမဲ့မှုပဲ။ မျှော်လင့်ချက် ကင်းမဲ့မှုနှင့် ဆင်းရဲခြင်းတို့ ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါ ပြည်သူ တချို့ကို ပုန်ကန်သူတွေဖက်သို့ ပါအောင် ဆွဲခေါ်ဖို့ အလွန် လွယ်ကူသွားသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် လူ့အသက်သည် ဈေးပေါ၏။ မျှော်လင့်ချက် ပျက်သုဉ်းပြီး ဆင်းရဲနေသော လူငယ် တို့သည် ပုန်ကန်သူကို လက်တွဲလျှင် အသင့်အတင့် ငွေကြေး ကြွယ်ဝ နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အာဖရိက၏ ဇဲ (Zaire)နိုင်ငံမှ ပုန်ကန်သူ ခေါင်းဆောင် ကက်ဘီလာ (Kabila) က အာဏာသိမ်းဖို့ ချီတက်နေစဉ် သတင်း သမားတစ်ယောက်အား ပြောခဲ့သည့် စကားတစ်ခွန်း ရှိသည်။

'ဖဲနိုင်ငံမှာ တော်လှန်ပုန်ကန်ဖို့ အလွန်လွယ်ပါတယ်။ ခင်ဗျားမှာလိုအပ်သမျှက ဒေါ် လာတစ်သောင်း ပါပဲ။ အဲ နောက် ပြီးတော့ ဆက်တယ်လိုက် ဂြိုဟ်တုဖုန်း တစ်လုံးပေါ့' တဲ့။

ဇဲနိုင်ငံမှာ လူတိုင်းလူတိုင်းက အလွန်ဆင်းရဲကြသဖြင့် မြန်မာငွေ သိန်းတစ်ရာလောက်ရှိလျှင် တပ်စုလေးတစ်စု ဖြစ် အောင် လူကို ဝယ်ယူလို့ရသည်။

ာာက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

၁၉

ဆက်တယ်လိုက် ဂြိုဟ်တုဖုန်းက ဘာအတွက်လဲ။ 🗪 ခွန်းသည် ပေါလ်ကိုလီယာပြောမည့် ပြည်တွင်းစစ်အတွက် 🚾 သိယအကြောင်းရင်းဆီသို့ ဦးတည်နေသည်။ ထိုအကြောင်း 📚 သဘာဝ သယံဇာတ ဖြစ်၏။

ရေနံ၊ စိန် စသည့်သဘာဝသယံဇာတတွေ အပေါ် မှီခို ဘားထားနေလျှင် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ဖို့ ပိုပြီး အန္တရာယ် နီးကပ် သည်။ ဘာကြောင့်လဲ။

သူပုန်ခေါင်းဆောင် ကက်ဘီလာသည် ထိုသို့ ချီတက် ရင်းပင် သဘာဝသယံဇာတ ထုတ်ယူသည့် ကုမ္ပဏီတို့နှင့် ဆက် သွယ်ပြီး ငွေကြေး ဒေါ် လာသန်းငါးရာတန်သည့် အပေးအယူ စာစ်ခုကို အချိန်တိုတိုအတွင်း စီစဉ်ခဲ့နိုင်ပြီဖြစ်သည်။ သဘာဝ သယ်ဇာတကို ထုတ်ယူဖို့ အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ ကုမ္ပဏီများသည် သူပုန်များကို ကြို့တင်ငွေတွေ ပေးပြီး ပုန်ကန်သူအနိုင်ရသွားလျှင် လောမည့် လုပ်ပိုင်ခွင့်တွေကို ကြိုတင်ဝယ်ယူနေခဲ့ကြတာ ဥပမာ တွေ အများကြီးရှိသည် ဟု ဆိုပါသည်။ အခုလက်ရှိ ကျွန်ဂိုနိုင်ငံ ခ်ခေါင်းဆောင် အာဏာရလာသည်မှာ အဲဒီဖြစ်စဉ် အတိုင်းပါပဲ တ္၏။

ထို့ကြောင့် သဘာဝသယ်ဇာတသည် ပြည်တွင်း မဋိပက္ခကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးပြီး တချို့သော အဖြစ်တို့တွင် ပြည်တွင်းပဋိပက္ခဖြစ်ဖို့ လုံ့ဆော်ပေးတာမျိုးပင် ရှိတတ်သည်။ သည်တော့ ဝင်ငွေနည်းပါးဆင်းရဲခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက် စုမရှိ ရပ်တန့် သို့မဟုတ် ဆုတ်ယုတ်ခြင်းတို့အပြင် သဘာဝ

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

သယ်ဇာတကို မှီခိုနေရခြင်း စသည့် အချက်တွေက ပြည်တွင်း စစ်ကို ဖြစ်စေရောတဲ့လား။

ကျွန်မတို့ သမိုင်းသင်ရစဉ် စစ်ဖြစ်ဖို့ လတ်တလော အကြောင်းရင်းနှင့် တအုံနွေးနွေး စုလာခဲ့ပြီးသည့် အမြစ် အကြောင်းရင်းဟု နှစ်မျိုးရှိတာပဲ။

သူ တက်ခဲ့ရသည့် ပြည်တွင်းစစ်နှင့် ဆက်စပ်သည့် ညီလာခံတို့မှ အတွေ့အကြုံအရ အဓိက ဆွေးနွေးသူတို့သည် သူတို့စိတ်ကြိုက် ဘက်လိုက် ယိမ်းယိုင်နေသောအချက်တို့ကို ဦးစားပေး ဆွဲယူ ထောက်ပြ မှန်းဆ ယူကြသည်ဟု ပေါလ် ကိုလီ ယာက ပြောပါသည်။ ဥပမာ အဓိက ဆွေးနွေးသူတစ်ယောက်က ဝင်ငွေမည်မှုမှု ကြောင့်ဟု ကောက်ချက်ဆွဲမည်။ တစ်ယောက်က နိုင်ငံရေး လွတ်လပ်ခွင့် Political right ဆိုတာကို ဆွဲယူ ကောက် ချက်ချပီး သူပုန်တွေကပဲ ဒီမိုကရေစီကို ဦးဆောင်နေသူတွေ ဖြစ်သလိုလို ပြောကြမည်။

နိုင်ငံတစ်ခုမှာ ဖိနှိပ်ခံရလို့ နိုင်ငံကို စွန့်ခွာလာခဲ့သည့် ဘိုးဘွားတွေ၏မြေးမြစ်တို့သည် မစွန့်ခွာနိုင်ဘဲ ကျန်ရစ်နေသူ တို့မှာ ယခုထိ ဖိနှိပ်ခံနေရဆဲဟု အစွဲအဲလမ်း ရှိမည်။ ထိုအခါ သူတို့ အမြင်တွင် ပုန်ကန်ရခြင်းမှာ ဖိနှိပ်ခံရလို့ဟု ကောက်ချက် ချမိမည်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ပုန်ကန်သူတွေအတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးအင်အားကို သယံဇာတကနေ ရသလို ပြည်ပသို့ ရောက် နေသည့် ကိုယ့်လူမျိုး အချင်းချင်းလည်း ကျန်ရစ်နေသည့် ပုန်ကန် သူတို့ကို အထောက်အပံ့ပေးတာတွေ ရှိသည်။ ဥပမာ အိုင်းရစ်ရှိ တော်လှန်ရေးအတွက် အမေရိကန်ရောက် အိုင်ယာလန် နိုင်ငံ သားတို့က ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးတာမျိုး၊ တမီးလ် တိုက်ဂါးသူပုန် တို့သည် ကနေဒါနိုင်ငံမှာ နေထိုင်သည့် တမီးလ်တို့ထံမှ ထောက်ပံ့ ငွေ ရတာမျိုး ရှိသည်။

၂၁

ာ၉၉၆ ခုနှစ်မှာ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ကိုလံဘို မြို့တော်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ငုံးပေါက်ကွဲမှုကြောင့် လူ၁၄ဝဝ ခန့် ဒဏ်ရာရသူရ သေသူသေ ဖြစ်ခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်တွင် အရင်း စစ်လိုက် သောအခါ တမီးလ်တိုက်ဂါး သူပုန်တွေကို ကနေဒါဘဏ် ငွေ စာရင်းမှ ထောက်ပံ့ပေးကြောင်း ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။

နောက်အကြောင်းရင်းတစ်ခုကို ရှာဖွေကြည့်မည် ဆို လျှင် ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခတိုင်းသည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစု တို့ကြား အခြေအနေတင်းမာမှုမှ ဖြစ်ပေါ်သည် ဆိုသည့် မှန်းဆ ချက်တစ်ခုဆီသို့ ရောက်လိမ့်မည်။

ပြောရမည်ဆိုလျှင် အများစုသော လူမှုအဖွဲ့ အစည်းတို့ တွင် တိုင်းရင်းသားတွေ ကွဲပြားနေစေကာမူ ငြိမ်းချမ်းစွာ အဆင် ပြေနေကြသည်။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်မှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစု အချင်းချင်းတွင် ပိုပြီး ဦးရေများသော၊ ပိုပြီးအင်အား တောင့်သော လူမျိုးစုတစ်စုက လွှမ်းမိုး ဆုံးဖြတ်လျှင် ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်နိုင်ခြေ ပိုများဖွယ် ရှိသည်။ ရဝမ်ဒါ (Rwanda)နှင့် ဘူရွန်ဒီ (Burundi) နိုင်ငံများတွင် ထိုအချက်ကို မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ဟူတူ (Hutu) လူမျိုးများ နှင့် တုစီ (Tutsi) လူမျိုးများအကြား အင်အားကြီးသူတ အင်အားနည်းသူကို ဖိနှိပ် သတ်ဖြတ် မျိုးဖြုတ်သုတ်သင့်မှုမျိုး အီရတ်နိုင်ငံမှာ ဖြစ်နေသော ဆွန်နီ၊ ရှီဟိုက်နှင့် ကာခဲ့တို့သည်။ လည်း ထိုအန္တရာယ် ရှိနေသည်။

 \mathfrak{U}

OF.

သို့သော် လူမျိုးစုတို့အကြားတွင် တစ်စုက အင်အား သိပ်များပြီး ကျန်အစုက သိပ် အင်အားနည်းနေတာမျိုး မမျှတ သည့်အခြေအနေကို ယခု အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင် နေထိုင် ရာ နိုင်ငံတို့တွင် ပြောပလောက်အောင် ထင်ရှားနေခြင်း မရှိ။ ထို နိုင်ငံ တော်တော် များများတွင် လူမျိုးစုတွေသည် တစ်စုနှင့် တစ်စု သူမသာ ကိုယ်မသာ အခြေအနေတွင် ရှိကြတာ များ သည်ဟု သူက ကောက်ချက်ချသည်။ တစ်ခါတလေ ရှိချင်ရှိ မည်။ မမျှတလို့၊ အခွင့်အရေး မတူညီလို့ တစ်စုနှင့်တစ်စု ပူညံပူညံ စွပ်စွဲ ပြောဆို ဝေဖန်သံတွေ ရှိကောင်းရှိမည်။ သို့သော် အဲသည်လို လူမျိုးစုကြား အချင်းချင်း မနှစ်သက်ကြသည့် အခြေအနေမှ ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခ အခြေအနေထိ ဖြစ်လာဖို့ ဆိုတာ ကြားမှာ ကွာဟချက် အကြီးကြီးပါ တဲ့။

နောက်တစ်ခု ပြည်တွင်းစစ်ကို ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်တာက နိုင်ငံ၏ပထဝီဝင်အနေအထား ဖြစ်သည်။

ကျယ်ပြန့်လွင်ပြင်တစ်ခုတွင် လူဦးရေ အစုလိုက် အစု လိုက် ပြန့်ကျဲ နေထိုင်ကြသော နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် တောင်တန်းတွေ လျှိုမြောင်တွေ ဘေးပတ်လည်ဝိုင်းရံနေသည့် နိုင်ငံတစ်ခုကြား ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပေါ်ဖို့ အခြေခံချင်း ကွာခြားလိမ့်မည်။ မြေညီ လွင်ပြင်မှာ ဟိုတစ်စု သည်တစ်စု ပြန့်ကျဲနေထိုင်သော နိုင်ငံတွင် မကျေနပ်ချက်တွေ ရှိလျှင်တောင် ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခအထိ ဖြစ်ဖို့မလွယ်။ တောင်ကြို တောင်ကြား၊ ပုန်ကန်သူတွေ ပုန်း အောင်း ခိုတွယ်စရာနေရာတွေ ပေါများသည့် နိုင်ငံတွင် အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

R

ာဋိပက္ခသည် ပြည်တွင်းစစ်ဆီသို့ တွန်းပို့ရန် အခွင့်သာပေ သိမ့်မည်။

ပြည်တွင်းစစ်တွေ ဘာကြောင့် ကာလရှည်လျားစွာ ဖြစ် **ဒု**က်နေတာလဲ။

ပြည်တွင်းစစ်ပဋိပက္ခဖြစ်ဖို့ အကြောင်းရင်းတွေတော့ အများအပြား ရှာတွေ့ပြီ။ ပြည်တွင်းစစ်တစ်ခု ဖြစ်ပွားပြီးပြီ ဆို လျှင် ဘာ ဆက်ဖြစ်မလဲ။ အရေးကြီးဆုံး မေးခွန်းမှာ ထိုစစ်ကို ဘယ်အရာက ရပ်တန့်သွားစေမှာလဲ ဟူသည့်မေးခွန်း ဖြစ်သည်။

ထိုအချက်ကို ခန့်မှန်းရှာဖွေရတာ မလွယ်ကူလှပါ။ ပြည်တွင်းစစ်တို့သည် ခဏ ရပ်နားလိုက်ပြီး မကြာခင် ပြန်ဖြစ် လာတတ်သည်။ အချိန်ဘယ်လောက်ကြာမလဲ ဟူသော မေးခွန်း မှာ ပြည်တွင်းစစ်အစတွင် တည်ရှိခဲ့သည့် ဝင်ငွေနည်းပါး ဆင်းရဲမှု အတိုင်းအတာပေါ် တွင် မူတည်သည် ဟု ပေါလ်ကိုလီယာက မြောသည်။ ပြည်တွင်းစစ် ပဋိပက္ခအစတွင် ဆင်းရဲခြင်း ပိုများ လျှင် ထိုစစ်သည် ပိုပြီး ကာလကြာရှည်မည် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ထိုနိုင်ငံ၏ ပြည်ပပို့ကုန်ဝင်ငွေက တန်ဖိုးကြီး လျှင် ပြည်တွင်းစစ်ကို အလွယ်တကူ ထောက်ပံ့နိုင်လိမ့်မည်။ ထို အချက်ကြောင့် ပြည်တွင်းစစ်ကာလ ပိုကြာမည်။

သဘာဝသယံဇာတနှင့်ဆိုင်သည့် ပြည်တွင်း စစ်ပွဲကို အင်ဂိုလာ (Angola)နိုင်ငံတွင် တွေ့ရသည်။ လက်ရှိ အာဏာရ အစိုးရဘက်က ရေနံကို ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး အတိုက်အခံ သူ့ပုန် ဘက်က စိန်ကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းစစ် OF

၏အခြေအနေသည် စိန်ဈေးနှုန်းနှင့် လိုက်နေသော ရေနံဈေး နွန်းပေါ် မှာ မူတည်နေသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံအချင်းချင်း ဖြစ်သည့် အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာစစ်သည် ခြောက်လကြာမြင့်သည်။ ထို ခြောက်လ အတွင်းမှာ ထိုနိုင်ငံတို့သည် အပျက်စီးအဆုံးရှုံး တော်တော် များသည်ဆိုပါစို့။ ပြည်တွင်းစစ်တစ်ခုသည် ထို စစ်ပွဲထက် ဆယ် ဆလောက် ကြာမြင့်တတ်သည်။ ပို ဆင်းရဲခြင်းဖြင့် စခဲ့သည့် စစ်ဆိုလျှင် ပိုပြီးတောင် ကြာမြင့်လိမ့်မည်။ နောက်ဆုံးမှာ တိုက်ပွဲ တွေက ပုံမှန်လို ဖြစ်သွားလျှင် အဲသည်အခါကျလျှင်တော့ စစ် ပြီးဆုံးဖို့ ပိုပြီး ကြာမြင့်ချေတော့မည်။

သူ့စာအုပ်ထဲမှာ အဓိကထားပြီး ဆွေးနွေးသည့် ပြည် တွင်းစစ် ထောင်ချောက်အကြောင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်း သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကွင်းဆင်းသုတေသန လုပ်ပြီး တွေ့လာ သော အချက်အလက်များကို ဖော်ပြထားသည့် သူ့ တင်ပြချက် သည် ယုံကြည်ထိုက်ဖွယ် အနေအထားလည်း ရှိသည်။

ပြည်တွင်းစစ်နှင့် သဘာဝသယံဇာတ ဆက်စပ်မှုကို ဆွေးနွေးထားရာတွင် သူသုံးသည့် စကားတစ်ခွန်း ရှိ၏။

စိန်သည် တော်လှန်ပုန်ကန်သူ၏ မိတ်ဆွေကောင်း ဖြစ် သည်။ Diamonds are a guerrilla's best friend. ဟူသော စကားဖြစ်သည်။

သူ့စာအုပ်၏ နောက်ထပ် အဓိကဆွေးနွေးမှုမှာ စီးပွား ရေးပညာရှင်တို့က သယ်ဇာတကျိန်စာ natural resource curse ဟုခေါ် သော သဘာဝသယ်ဇာတနှင့် ပတ်သက်နေပါသည်။

(၂) သယ်ဇာတထောင်ချောက် (Natural Resource Trap)

သဘာဝ သယ်ဇာတ ကျိန်စာ (Natural resource Curse) ကို လွန်ခဲ့သည့် နှစ်သုံးဆယ်လောက်ကတည်းက စီးပွား ရေးပညာရှင်တို့က ဒတ်ချ်ရောဂါ ဟု ခေါ် ဝေါ်ပြီး ရှင်းပြ ဆွေးနွေး ခဲ့ကြသည်။

ဒက်ချ်နိုင်ငံတွင် မြောက်ပင်လယ်မှ သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့ ထုတ်ယူရရှိပြီးချိန်နောက်ပိုင်းတွင် ဒတ်ချ်ရောဂါ ဟူသော စကား လုံးကို သုံးဖြစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဓာတ်ငွေ့မှ ရသည့် ဝင်ငွေသည် အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွေမှ ရသည့်ငွေထက် တန်ဖိုး ပိုကြီး ခဲ့သည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံ၏ အခြားသော စီးပွားရေးတို့ကို နောက်ကျ ကျန်ပြီး အဆင့်နိမ့်စေခဲ့သည်။ ထို အဆင့်နိမ့်သွားသော အခြား စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုများကမှ နိုင်ငံ၏ နည်းပညာ တိုးတက်မှု ကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် အဓိကသော့ချက်များ ဖြစ်နေတတ်သည်။

သဘာဝ သယ်ဇာတ ချရောင်းစရာလည်း မရှိ၊ ပြင်ပ အကူအညီအထောက်အပုံလည်း မရသော နိုင်ငံတစ်ခုကို စဉ်းစား ကြည့်ပါ။ ထိုနိုင်ငံသားတွေက နိုင်ငံခြားပစ္စည်းကို ဝယ်ယူ တင် သွင်းလိုသည်ဆိုလျှင် ငွေပေးဖို့အတွက် သူတို့ လုပ်စရာက နိုင်ငံခြားသို့ ကုန်ပို့ဖို့ပဲ ဖြစ်သည်။

ပြည်ပပို့ ထုတ်ကုန်သမားတွေက နိုင်ငံခြားငွေ လည် ပတ်သည်။ သွင်းကုန်သမားတွေက ထိုနိုင်ငံခြားငွေကို သုံးပြီး ပစ္စည်းဝယ်ရသည်။ ထိုငွေသည် ပြည်ပပို့ကုန် ပစ္စည်းဖြစ်အောင် တန်ဖိုးရှိအောင် ထုတ်လုပ်ပေးသည့် ပြည်သူလူထုဆီသို့ သွား ရမည်။

သို့သော် သဘာဝသယံဇာတ တင်ပို့ရောင်းချမှု ဖြစ်လာ သောအခါ သယ်ဇာတသည် ပြည်သူလူထု အတွက် နိုင်ငံခြားငွေ အရင်းအနှီး ဖြစ်လာသည်။ ပြည်ပ တင်ပို့ကုန်သည် ပြည်တွင်းမှာ တန်ဖိုး ဆုံးရှုံးရသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် နိုင်ငံတကာကို တင်ပို့လို့ မရသည့် ကျန်ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်များ၊ ဥပမာ ဒေသ တွင်း အကျိုးဆောင် လုပ်ငန်းများ၊ အစားအစာများ ဈေးကြီး လာသည်။

နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ၏ ၁၉၇ဝခုနှစ်က အဖြစ်များကို စာရေးသူက ထောက်ပြဆွေးနွေးထားပါသည်။ နိုင်ဂျီး ရီးယား နိုင်ငံမှာ ရေနံဝင်ငွေက အမြောက်အမြား ဖြစ်လာသည့်အခါ အခြားသော ပြည်ပပို့ကုန်များဖြစ်သည့် မြေပဲနှင့်ကိုကိုး ထုတ် လုပ်မှုသည် လျှင်မြန်စွာ ပြိုကွဲ ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ စိုက်ပျိုးရေး

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

J2

လုပ်ငန်းတွေ ဆုံးရှုံးသည့်အခါ ထိုသီးနှံများကို စိုက်ပျိုးပေးသည့် လယ်သမားတွေ ထိခိုက် နစ်နာရသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု လုပ်ငန်းစဉ်က ဒါကြောင့် ရပ်တန့်တာတော့ ဟုတ်ချင်မှ ဟုတ်မည်။ မိရိုးဖလာ စိုက်ပျိုးရေး စီးပွားလုပ်ငန်းက နည်းပညာ တွေနှင့် အခွင့်အရေးတွေနှင့် အကြီးအကျယ် လည်ပတ်လှုပ်ရှား နေခဲ့တာမျိုး မဟုတ်။ သို့သော် ဒတ်ချ်ရောဂါသည် ထိုနိုင်ငံ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖျက်ဆီး နောင့်ယှက်တာတော့ အမှန်ပဲ ဖြစ် သည်။ ပြည်ပပို့ သယ်ဇာတတွေ အများအပြား ထုတ်လိုက် သည့်အခါ ပြည်တွင်းက အခြားသော တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးမှု ဖြစ်နိုင် ခြေတွေကို ဖယ်ရှား ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ လုပ်အားကို အခြေခံထား သုံးရသည့် ထုတ်လုပ်မှုများနှင့် အကျိုး ဆောင်လုပ်ငန်းများ၊ ဥပမာ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယက ကျွမ်းကျင် လုပ်သားတွေနှင့် ထုတ်လုပ်မှုမျိုးကို ဆုံးရှုံးရသည်။

သယံဇာတတွေ အလျှံပယ် ပေါကြွယ်သော ဝင်ငွေ နည်း နိုင်ငံတစ်ခုသည် ထိုဈေးကွက်မျိုးကို ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်ဖို့ တော်တော် ခက်ခဲလိမ့်မည်။ အကြောင်းမှာ နိုင်ငံက ရောင်းချ တင်ပို့လို့ရသည့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေသည် ပြည်တွင်းက ပြည်သူ လူထု အတွင်းမှာ လုံလောက်သော တန်ဖိုးကို မရရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

သဘာဝသယံဇာတဖြင့် ရရှိသောငွေကြေးများကို နိုင်ငံ တစ်ခုချင်း တစ်နှစ်ချင်း သူတို့လေ့လာ ခန့်မှန်း ကြည့်သည့်။ ရေနံရောင်းချလို့ရသည့် ဝင်ငွေ ဒေါ် လာ တစ်သန်းသည် တော်ဒီ

စိုက်ပျိုး ထုတ်လုပ် ရောင်းချလို့ရသည့်ဝင်ငွေ ဒေါ် လာ တစ်သန်း ထက် ပိုပြီး အမြတ်အစွန်း ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ထုတ်လုပ် စရိတ် များစွာ သက်သာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေ ကိန်း ဂဏန်းကို စိတ်ဝင်တစားသိချင်လို့ တွက်ချက်ကြည့်ရာက တွေ့ရ မည့်ထိုဝင်ငွေသည် သဘာဝသယံဇာတ၏ တကယ့်တန်ဖိုး အစစ် အမှန်ကို သုံးသပ်လို့ရသည့် ဝင်ငွေမဟုတ်သဖြင့် မှားယွင်းစွာ စိတ်သက်သာစေလိမ့်မည်။ ရေနံ၏ဝင်ငွေချင်း အတူတူပင်လျှင် လွယ်လွယ်ကူကူ မြေပေါ် ရေနံတူးလို့ရသည့် ဝင်ငွေနှင့် ခက်ခက် ခဲခဲ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း ကမ်းလွန် ရေနံတူးလို့ရသည့် ဝင်ငွေ တန်ဖိုးချင်းမတူ။ ရေနံရောင်းရငွေမှာလည်း တစ်ပီပါလျှင် ဒေါ် လာ ၆ဝရသည့် ဝင်ငွေ တစ်သန်းနှင့် တစ်ပီပါလျှင် ၁ဝ ဒေါ် လာရသည့် ဝင်ငွေ တစ်သန်း တကယ့်တန်ဖိုးချင်း မတူ။

သဘာဝသယ်ဇာတ အမြတ်ထုတ်မှု မရှိသည့် နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီအခွင့်အရေးက အော်တိုကရေစီ ဖြစ်နိုင်ခြေထက် ပိုများသည်။ သယ်ဇာတအမြတ်ထုတ်ခွင့် ရနေသည့် နိုင်ငံတွင် ရလဒ်က ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားသည်။ အော်တိုကရေစီသည် ဒီမိုကရေစီကို အနိုင်ရသွားသည်။

တစ်ဆက်တည်း သူထောက်ပြသော အချက် တစ်ခုမှး သဘာဝသယံဇာတသည် ဒီမိုကရေစီကို အလုပ် မဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သည် ဟူ ၏။ Resources make democracy dysfunction. ဟု ပြောပါသည်။

ဒီမိုကရေစီဆိုသည်မှာ ရွေကောက်ပွဲအကြောင်းမျှသ မဟုတ်ပါတဲ့။ ဒီမိုကရေစီ၏စည်းမျဉ်းတချို့မှာ ဒီမိုကရေစီက အခွင့်အာဏာကို မည်သည့်နည်းမျိုးဖြင့် ရရှိလာစေဖို့ ဆုံးဖြတ် သလဲ ဆိုသည့်အချက်။ တခြား စည်းမျဉ်းတချို့မှာ ရရှိလာသော အခွင့်အာဏာကို ဘယ်လို အသုံးချသလဲ ဟူသော အချက်။ ထိုစည်းမျဉ်းဥပဒေတို့သည် အစိုးရအား အာဏာကို အလွဲသုံး သလား မသုံးဘူးလား ပြန်လည် စစ်ဆေး သုံးသပ်ဖို့ ဖြစ်သည်။ သယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုကို ရောင်းချစားနေသည့် အစိုးရတို့တွင် ထို စည်းမျဉ်း ဥပဒေ နှစ်ခုလုံး ချောင်ထိုးခံရသည်။

သဘာဝသယံဇာတ ပေါ်ကြွယ်ဝသည့် အခြေအနေ တွင် ရွေးကောက်ပွဲ စီမံပြုလုပ်သည့်ပုံစံပါ ပြောင်းလဲ သွားသည်။ နိုင်ငံရေးစပွန်ဇာဟု ခေါ် နိုင်မလားမသိ။ Politics Patronage ဟု ခေါ် သော နိုင်ငံရေးအတွက် ကျောထောက်နောက်ခံအဖွဲ့ တွေပေါ် လာကြသည်။ ထိုအခါ နိုင်ငံရေးပါတီတို့သည် ကုန်ကျ စရိတ် သက်သက်သာသာဖြင့် လူထုထံမှ မဲတို့ကို ရနိုင်သွားသည်။ သာမန်အားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲ မဲဆွယ်သည့်အခါ လူထု အကျိုး ဆောင်ခြင်း လုပ်ငန်းများ၊ အိပ်မက်များ၊ ကတိများဖြင့် စည်းရုံး ကြသည်။ ဥပမာ အခြားသောပြိုင်ဘက်တွေထက် မိမိတို့က ပိုပြီး လုပ်ငန်းတွေ၊ လမ်းတံတားတွေ၊ ဆေးရုံတွေ၊ ပြည်သူလူထု လုံခြုံ ရေးတွေ အကျိုးဆောင်ပေးမည် ဟူသော စည်းရုံး မဲဆွယ်မှု မျိုးနှင့်သာ လုပ်ကြရမည့်အစား နိုင်ငံရေးအတွက် ကျော ထောက်နောက်ခံတွေ ဝင်လာသောအခါ မဲထည့်မည့်သူတို့ကို ပြည်သူလူထု ပိုက်ဆံဖြင့် လာဘ်ထိုးဝယ်လို့ ရသွားတတ်သည်။ သူတို့ပြောသည့် အသုံးအနူန်းတစ်ခုမှာ နိုင်ငံနေး

တောတွင်း ဥပဒေ၌ အဝဆုံးသူသာ အနိုင်ရသည် တဲ့၊ 🏗

law of political jungle: the survival of the fattest ဟုဆိုပါသည်။

တစ်ခါတုန်းက နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံမှာ အငြိမ်းစား အမြတ်ခွန် အရာရှိတစ်ဦးက စာရေးသူကို ညစာဖိတ်ခေါ် ကျွေး သည်။ သူ အရာရှိအဖြစ်မှ ထွက်လိုက်ရသည်မှာ ဆက်လက် မလုပ်နိုင်တော့လို့ ဖြစ်သည်။ သူ့အလုပ်လုပ်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ် အတွင်း အမြတ်ခွန်ဥပဒေဖြင့် တရားမျှတဖို့ စည်းစနစ်ကျဖို့ သူ့ကြူးစားခဲ့ပါ၏။ သို့သော် ဒါကို အတည်ပြုဖို့က ကော်မီတီ လူ့ကြီးနှင့် ဆိုင်သည်။ ဘယ်လောက်ရမလဲ ဟု မေးသည့် မေးခွန်း ကို သူ့ကြုံရသည်။ အမြတ်ခွန်အရာရှိက ထိုလူကြီးကို ငွေဖြင့် လာဘ်ထိုးရမည်။ လာဘ် မထိုးလျှင် သူ ဥပဒေ ပြင်ဆင်ခွင့်မရှိ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒါက ဖြစ်နေကျ ပုံစံမို့။ ဒီအတိုင်းပဲ စခန်းသွားနေကြသောကြောင့်။ တဖြည်းဖြည်းနှင့် ကျောထောက် နောက်ခံ နိုင်ငံရေးသည် လူလိမ်လူညာတွေကို ဆွဲဆောင် စည်းရုံး မိလျက်သား ဖြစ်လာတော့သည်။

သယ်ဇာတဝင်ငွေ သိပ်ကောင်းနေသည့်အခါ နိုင်ငံ နေးဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်နှင့် ထိန်းချုပ်မှုကို ဘာကြောင့် အားနည်း စေသလဲ။ အကြောင်းတစ်ခုမှာ သယ်ဇာတ ဝင်ငွေတို့သည် အမြတ်ခွန် လိုအပ်မှုကို လျော့နည်းစေသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သဘာဝသယ်ဇာတမှ အမြတ်ထုတ်နိုင်သည့် နိုင်ငံတွင်

အစိုးရတို့သည် အမြတ်ခွန်ကောက်ခံခြင်းကို စနစ်တကျ မလုပ် ဖြစ်ကြ။ သူတို့သည် ပြည်သူလူထုအားလည်း 'မိမိတို့၏ အမြတ် ခွန် ပေးဆောင်ငွေတွေမှ ပြည်သူ လူထု အကျိုးအတွက် ဘာတွေ <u>အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်</u>

၃၁

လုပ်နေသည်'ဟု အသိပေး ဆွဲဆောင်ခြင်းမျိုးလည်း မရှိ။ အချိန် ကာလကြာလာသည့်အခါ ထိုအချက်သည် အစိုးရအပေါ် စိတ်ချ ယုံကြည်ခြင်းနည်းပါးရတာ နားလည်ပြီးသားအချက်တစ်ခုလို ဖြစ်လာသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အုပ်ချုပ်ပုံသည် အော်တိုကရေစီ ဘက်သို့ ကူးပြောင်းလာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သူ ဆိုလိုဟန်တူပါ သည်။

နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ လုပ်ပိုင်ခွင့်တို့ကို ပြန်လည် စစ်ဆေး ပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကန့်သတ် ထိန်းချုပ်လိုက်ခြင်းဖြင့် မည်သည့် မုဝါဒတွေကို တိုးတက်စေသလဲဟု သူတို့ လေ့လာ ရှာဖွေ ကြည့် သည့်အခါ နိုင်ဂျီးရီးယားနိုင်ငံ၏ အတွေ့ အကြုံတချို့ကိုပဲ သူတို့ ထောက်ပြသည်။ နိုင်ငံအစိုးရတစ်ခုသည် အသုံးစရိတ် စစ်ဆေး ညှိနှိုင်းခြင်းကို လက်ခံ ပြုလုပ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် ထိုက်သင့်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို ပြန်လည် ရလာတတ်သည်။

နိုင်ဂြီးရီးယားနိုင်ငံသည် ၁၉၇၉ မတိုင်မီ ဆယ်နှစ်ကျော်
က စစ်အစိုးရအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင် စစ်အစိုးရမှ ဒီမို
တရက်တစ်အရပ်သားအစိုးရအဖြစ် ပြောင်းလဲ အုပ်ချုပ်ခဲ့သော
ကြောင့် ယေဘုယျတော့ စိတ်သက်သာစရာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် ကံမကောင်းစွာပင် ထို အစိုးရ အဖွဲ့သည် စောစောက
ပြောသည့် ကျောထောက်နောက်ခံ စပွန်ဆာဖြင့် မျှတတာတွေ
မမျှတတာတွေ အစစ်အဆေး မခံရဘဲ မဲရခဲ့သူတို့ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ပထမဆုံးဆောင်ရွက်ချက်တွေထဲမှ တစ်ခုက စစ်အစိုးရ လက်ထက်တုန်းက ချပေးခဲ့သည့် ရေကာတာ စီမံဆိန်း ကို အကောင်အထည် ဖော်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ မူလစီမံကိန်းကို ယခု ပြန်ချပေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ရင်းနှီးရမည့် ကုန်ကျစရိတ်မှာ မူလတုန်းက ဒေါ် လာ သန်း ၁၂၀ ဖြစ်ခဲ့ရာမှ အခုတော့ ဒေါ် လာ သန်း ၆ဝဝ ဖြစ်သွား၏။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံရေးသမားတို့သည် မိမိ တို့မှာရှိသည့် စည်းစိမ်တို့ကို မဲဆွယ်ရာ၌ ထောက်ခံမဲ ဝယ် ယူခြင်းတွင် အသုံးပြုခဲ့ပြီမို့ အခုအခါ ငွေကြေး လိုအပ်လာသည်။ သူတို့၏အကြံအစည်မှာ ဆည်စီမံကိန်းမှ ငွေကြေးအမြတ်အစွန်း ပြန်ရဖို့ ဖြစ်သည်။ ထို ဥပမာမျိုးမှ ကောက်ချက်ဆွဲရလျှင် သဘာဝသယံဇာတ အမြတ်ထုတ်သည့်နိုင်ငံတို့မှာ အန္တရာယ် ကြုံ တွေ့တတ်သည်။

ဒါဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ ရှာဖွေတွေ့ ရှိသည့် နိုင်ငံတိုင်း အန္တရာယ်ရှိရောတဲ့လား။ နော်ဝေနိုင်ငံလည်း ရေနံကို ရှာဖွေတွေ့ ခဲ့ အမြတ်ထုတ်ခဲ့တာပဲ။ နော်ဝေနိုင်ငံကျတော့ ကောင်းပြီး ဘာဖြစ် လို့ ချတ်ဒ်နိုင်ငံကျတော့ ဆိုးနေရတာလဲ။ ထိုမေးခွန်းကို သူမေးပြီး လေ့လာ ဆန်းစစ်ထားပါသည်။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အနှစ်ချုပ်ပြောရလျှင် နော်ဝေ နိုင်ငံသည် သယံဇာတကို မသုံးစွဲမီကတည်းက နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်တိုင်ချုပ်တည်းမှု ရှိခဲ့ပြီးသားမို့ ဖြစ် သည်။ နဂိုကတည်းက နိုင်ငံရေးချုပ်တည်းမှု ရှိခဲ့ပြီးသားမို့ သဘာဝသယံဇာတ ဝင်ငွေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ပြီး တစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေ ပိုများလာသည့်အခါ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အထိန်းအကွပ် ပိုရလာခဲ့သည်။

သယံဇာတလည်း ပေါမည်။ နိုင်ငံသားတွေလည်း ဆင်းရဲမည်။ အစိုးရက နိုင်ငံရေးအထိန်းအကွပ်လည်း မဲ့မည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ကွဲပြားစုံလင်မှုလည်း ရှိဦးမည်။ ထိုအချက် တွေ ပေါင်းလိုက်လျှင်တော့ ထိုနိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် အောက်ဆုံးမှာ ရောက်နေလေတော့သည်။

ေဘာက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

(၃)အိမ်နီးချင်းဆိုးများကြားတွင် ညပ်ပိတ်နေရသည့်

ထောင်ချောက် (Land locked with bad neighbors)

နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးသော အချက် တို့တွင် ပထဝီအနေအထားလည်း ပါသည်ကို ဂျက်ဖရီဆာ့ခ်ျ (Jeffery Sach) က ထောက်ပြခဲ့ပြီးပြီ။ ပထဝီအနေအထားအရ ဖွံ့ဖြိုးမှုကို နှေးကွေးစေသည့် အဖြစ်မျိုး ရှိတာ မှန်ပါသည်။ သို့သော် ထိုအနေအထားချင်းအတူတူ တချို့နိုင်ငံတွေက ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု အလျင်အမြန်ရပြီး တချို့က ထောင်ချောက်ပိတ်မိ နေတာ အဲဒါ ဘာကြောင့်လဲ။

ယူဂန်ဒါနိုင်ငံကလည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေကြားမှာ ပိတ်မိနေတာပဲ။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံကလည်း အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေ ကြားမှာ ပိတ်မိနေတာပဲ။ ယူဂန်ဒါ၏အဖြစ်က ဆိုးရွားပြီး ဆွစ်ဇာ လန်၏အဖြစ်က ဘာဖြစ်လို့ ကောင်းနေတာလဲ။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ ဆွစ်ဇာလန်၏ ပင်လယ်ဆီသို့ ရောက်နိုင်ဖို့ လမ်းကြောင်း မှာ ဂျာမနီနှင့် အီတာလျံ ဖွံ့ဖြိုးမှု အဆောက်အအုံတို့ပေါ် မှတည်နေပြီး ယူဂန်ဒါ နိုင်ငံကျတော့ ပင်လယ်ဆီသို့ ရောက်ဖို့ လမ်းကြောင်းမှာ ကင်ညာနိုင်ငံပေါ် မူတည်နေရသောကြောင့် ဖြစ် ပါသည်။

ကိုယ် အားကိုးနေရသည့် တစ်ဆင့်ခံ နိုင်ငံ၏ လမ်းပန်း ဆက်သွယ်ရေးက အဆင့်မမီ၊ ခက်ခဲ ကြမ်းတမ်း နောက်ကျနေ ပါလျှင် မိမိ တင်ပို့ရမည့် ထုတ်ကုန်အတွက် ဈေးကွက်မီဖို့ ဘယ် လိုမှ ကြိုးစားအားထုတ်လို့ မရနိုင်။ ဆိပ်ကမ်းသို့ တင်ပို့ရမည့် ကုန်စည်အတွက် ဒါက မိမိ၏ ထိန်းချုပ်နိုင်မှုမှ ကျော်လွန်နေသော အချက်ဖြစ်သည်။

ဒါက အိမ်နီးချင်းတို့၏ အရေးပါသော အကြောင်းရင်း တစ်ခု ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ကြောင်းက ထိုအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတို့ ကိုယ် တိုင်ပင် မိမိနိုင်ငံ၏ရေးကွက်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟူသောအချက်။ ဂျာမနီနှင့်အီတလီသည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၏ 'ဈေးကွက်ဆီသို့ ရောက်အောင် ဖြတ်ကျော်ရမည့်' အိမ်နီးချင်းမျှသာ မဟုတ်။ ထို နိုင်ငံနှစ်ခုသည် ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံ၏ဈေးကွက်တည်ရှိရာလည်း ဖြစ်သည်။ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံတွေကြားမှာ ပိတ်မိနေ တာမဟုတ်။ ဈေးကွက်တို့ဖြင့် ပတ်လည် ဝိုင်းရံနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ယုဂန်ဒါနိုင်ငံကို ကြည့်ရအောင်။

ယူဂန်ဒါနိုင်ငံသည် ဘေးမှာ ကင်ညာနိုင်ငံရှိ၏။ ကင်ညာ နိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရပ်တန့်နေခဲ့တာ နှစ်ပေါင်း သုံးလယ်

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

22

နီးပါး ရှိခဲ့ပြီ။ တခြားအိမ်နီးချင်းဖြစ်သော ဆုဒန်နိုင်ငံကျတော့ ပြည်တွင်းစစ်၏ဒဏ်ကို ခံနေခဲ့ရတာ၊ ရဝမ်ဒါကျတော့ အစုလိုက် အပြုံလိုက် မျိုးဖြုတ်သုတ်သင်မှုတွေဖြစ်ပွားနေခဲ့ရာ နိုင်ငံ၊ ဆိုမာ လီယာကျတော့ လုံးဝ စုန်းစုန်းမြုပ် ပြုလဲနေသည့်နိုင်ငံ။ ကွန်ဂို ဒီမိုကရက်တစ် ရီပတ်ဘလစ်ကျတော့ သူ့နိုင်ငံကို ဇဲဆိုသော နာမည်မှ ပြောင်းပစ်လိုက်ရုံမှတစ်ပါး ဘာမှ မလုပ်နိုင် လောက် အောင် ဘေးအန္တရာယ် ကျရောက်နေခဲ့သည့်နိုင်ငံ။ တန်ဇန်း နီးယားနိုင်ငံ ဆိုတာကလည်း ယူဂန်ဒါကို ချဉ်းနင်းဝင်ရောက်နေ သည့် နိုင်ငံ ဖြစ်နေသည်။ ဒါကြောင့် ယူဂန်ဒါ၏အခြေအနေက သိပ်မကောင်းခြင်းဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတစ်ခုသည် အခြေအနေဆိုးသည့် အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံတွေကြားမှာ ပိတ်မိနေစေဦးတော့ အကယ်၍ သူ့မှာ သဘာဝ သယ်ဇာတ ရှိခဲ့လျှင် (ဥပမာ ဘော့စ်ဝမ်နာ လိုမျိုး) အနေအထားက သက်သာသည်။ မိမိမှာ ရှိသည့် သဘာဝ သယံ ဇာတ ကြွယ်ဝမှုကို နည်းမှန်လမ်းမှန်ဖြင့် အသုံးချနိုင်လျှင်ပေါ့။

သဘာဝ သယ်ဇာတလည်း ရှားပါးပြီး ထိုကဲ့သို့လည်း ပိတ်မိနေသော နိုင်ငံတို့ ဘယ်လောက်များသလဲ။ အာဖရိကတိုက် ၏အပြင်မှာ တစ်နိုင်ငံမှ မတွေ့ပါ တဲ့။ သို့ပါလျက် သုံးဆယ် ရာခိုင်နှုန်းသော အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်တို့သည် အခြေ အနေဆိုးသည့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတို့ အကြားတွင် ပိတ်မိနေ သည်ဟု ဆိုပါသည်။

သည်တော့ ပိတ်မိနေသောနိုင်ငံများအနေနှင့် ဘာလု**်** သင့်သလဲ။ အခြေအနေဆိုးသော အိမ်နီးချင်းတွေကြားထဲမှာ ဝိတ် မိနေပြီး သဘာဝသယ်ဇာတလည်း ရှားပါးသော နိုင်ငံတစ်ခုအနေ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်လုပ်ဖို့ နည်းလမ်းတွေ မရှိတော့ ဘူး လား။ ထိုမေးခွန်းကို အလယ်ပိုင်း အာဖရိက ရီပတ်ဘလစ်နိုင်ငံက ဝန်ကြီးချုပ်ကလည်း သိချင်ပါသည်။ အဖြေက နည်းလမ်း ရှိပါ သည်။ အစိုးရကသာ နည်းမှန် လမ်းမှန် မူဝါဒမှန်ကို အသုံးပြု မည်ဆိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါသည်တဲ့။

အသုံးပြုရမည့် နည်းဗျူဟာတွေ ရှိသည်။

နည်းဗျူဟာ ၁၊ ကိုယ့်နိုင်ငံအနီးအနားက ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အလျှံပယ် ဖြစ်အောင် လုပ်ပါ။

နယ်စပ်ကုန်သွယ်မှုကို ပြုလုပ်ရမည်။ နယ်စပ် ကုန်သွယ် မှုကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရာတွင် အဓိက ကျသော အချက် တို့မှာ ကိုယ့်နိုင်ငံတွင်း နယ်စပ်ဆီသို့ လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် အိမ်နီးချင်း ကုန်သွယ်မည့် နိုင်ငံတွင်း နယ်စပ် လမ်းပမ်း ဆက် သွယ်ရေးတို့ ကောင်းမွန်ရမည်။ ကုန်သွယ်ရေးမူဝါဒမှန်ရမည်။

နည်းဗျူဟာ ၂၊ မိမိအိမ်နီးချင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး မူဝါဒကိုပါ ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကူညီပေးရမည်။

နည်းဗျူဟာ ၃၊ ကမ်းရိုးတန်းကုန်သွယ်မှု အခြေ**အနေ** ကို တိုးမြင့်အောင် လုပ်ရမည်။ ပိတ်မိနေသော နိုင်ငံတစ်ခုအနေ နှင့် ပင်လယ်လမ်းကြောင်းပွင့်ဖို့က အရေးကြီးသော လိုအပ်ခွာာ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထို ဆက်သွယ်မှုအတွက် **အို**ပ်နိုံးခွင်း နိုင်ငံ၏ လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် ကမ်းရိုးတန်းမူဝါဒ ဆုံးဖြတ် ချက်တို့က အရေးပါသည်။

နည်းဗျူဟာ ၄၊ ဒေသအတွက် ခိုလှုံရာနေရာ တစ်ခု ဖြစ်အောင်လုပ်ပါး

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ အများစုသော ကုန်သွယ်မှု တို့ သည် ကမ္ဘာနှင့်ချီပြီးလုပ်တာထက် ဒေသတွင်း လုပ်ကိုင်တာက ပိုများသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုသည် ဘေးအိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများထက် ပိုပြီး အဆင့်မြင့်မြင့် မူဝါဒများ ချမှတ်နိုင်လျှင် အခြားနိုင်ငံတို့က မိမိနိုင်ငံတွင်း လုပ်ငန်းတွေ ဝင်ရောက်ဖို့ ဆွဲဆောင်နိုင်လိမ့်မည်။ ပြည်ပ ပို့ကုန်အတွက် စီးပွားရေး ဗဟိုချက် ကျလာလိမ့်မည်။ ဥပမာ လက်ဘနွန်နိုင်ငံသည် အရှေ့ အလယ် ပိုင်း တစ်ခုလုံးရှိ အိမ်နီးချင်း ဒေသတွင်းနိုင်ငံများအတွက် ဘဏ္ဍာ ရေး ဗဟိုချက် ကျသောနိုင်ငံဖြစ်လာသည်။

နည်းဗျူဟာ ၅၊ လေကြောင်းကုန်သွယ်ရေး မဝိတ်မိ ပါစေနှင့်၊ အီလက်ထရွန်းနှစ်ဆက်သွယ်မှု မဝိတ်မိပါစေနှင့်။ ပင်လယ်ကွန်သယ်မှု မင်လုပ်သွားသွားလို့ပင် လေ

ပင်လယ်ကုန်သွယ်မှု၊ ပင်လယ်သွားလာမှုလိုပင် လေ ကြောင်းအဆက်အသွယ်က ယခင်ကထက် ပိုပြီး အရေးပါလာ ခဲ့ပြီ။ လေကြောင်းဆက်သွယ်ရေးကို တည်ဆောက်ရမည်။ လေ ကြောင်းအကျိုးဆောင်မှုအတွက် ငွေကြေးကို လျှော့ချပေးပြီး လေကြောင်းကုမ္ပဏီနှင့် လေယာဉ် ခေါက်ရေ များများရဖို့ နိုင်ကို နီးယားနိုင်ငံက ကြိုးစားနေခဲ့သည်။ **အော**က်ခြေသန်းတစ်ထောင်

99

ထိုကဲ့သို့ ပိတ်မိနေသည့်နိုင်ငံတို့မှာ တကယ် လိုအပ် တာက ဈေးနှုန်းချိသာစွာနှင့် မှန်မှန်ကန်ကန် ပြေးဆွဲပေးသော လေကြောင်းကုမ္ပဏီများ ဖြစ်သည်။ သို့သော် တကယ်တမ်း သုတို့မှာ ရှိနေသည်က ဈေးကြီးပြီး အရည် အသွေးညံ့ဖျင်းသော၊ ပြိုင်ဘက်မရှိသော အစိုးရပြေးဆွဲသည့် လေကြောင်းတွေပဲ ဖြစ် နေတတ်သည်။ အဲဒီထဲက နာမည်အကြီးဆုံး (သို့မဟုတ် နာမည် အပျက်ဆုံး)မှာ ဇဲနိုင်ငံ၏လေကြောင်းကုမ္ပဏီတို့ ဖြစ်သည်။ ထို လေကြောင်းလိုင်းတို့မှာ အခါအားလျော်စွာ နိုင်ငံ၏သမ္မတ ကတော် ပြည်ပ ဈေးဝယ်ထွက်ဖို့ အသုံးတော်ခံရလေသည်။

အီလက်ထရွန်းနစ် အကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းတို့သည် အခုအခါ နိုင်ငံကို ဖွံ့ဖြိုးမှု မြန်ဆန်စေအောင် ဆောင်ရွက် ကူညီ ပေးနိုင်သည်။ ဒါက အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ မကြာသေးမီက အောင်မြင် ခဲ့သော ဖြစ်ရပ်ပါ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် အီလက်ထရွန်းနစ်နှင့် ကွန်ပျူတာ ကျွမ်းကျင်သော လူငယ်တို့က ဖွံ့ဖြိုးပြီး စက်မှုနိုင်ငံ များအတွက် အီလက်ထရွန်းနစ်အကျိုးဆောင်မှုတွေ ပြုလုပ်ပေး ခဲ့သည်။ အီး အကျိုးဆောင်လုပ်ငန်းသည် ဆွဲဆောင်မှု ကောင်း သည်။ အကြောင်းမှာ ခရီးအကွာအဝေးက အရေးမပါတော့ သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အီး အကျိုးဆောင်လုပ်ငန်း ဖွံ့ဖြိုးဖို့ အဓိက အရေးပါ သော အချက်နှစ်ခုရှိသည်။ တစ်ခုက ကောင်းမွန်သော အဇေး ဆက်သွယ်ရေးစနစ်နှင့် လိုအပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အ<u>အုံ</u> တိုးတက်မှု၊ နောက်တစ်ခုက အခြေခံ ပညာထက်လွန့်သော ပညာရေး ဖြစ်သည်။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

9

နည်းဗျူဟာ ၆၊ အခွင့်အရေးပေးပြီး အားပေးရမည်။ ထိုနိုင်ငံမှိုးတွင် ပြည်တွင်းမှ လူငယ်လူရွယ်များ ဒေသမှ ထွက်ခွာပြီး တခြားနိုင်ငံတွေသို့ အလုပ် သွား လုပ်ကိုင်လိုကြ လိမ့်မည်။ ကိုယ့်နိုင်ငံ၏ ဦးနှောက်အရည်အချင်းရှိသူတွေကို ဆုံးရှုံ့ကောင်း ဆုံးရှုံးရလိမ့်မည်။ သို့သော် နိုင်ငံမှ ထွက်ခွာခွင့် ပြု ခြင်းသည် တစ်ဖက်ကလည်း ဝင်ငွေရအောင် ဖန်တီးပေးနိုင်ဖို့ နီးစပ်လိမ့်မည်။ ဝင်ငွေကို အများဆုံးဖြစ်အောင်လုပ်ဖို့မှာ အဆင့် တွေတော့ များသည်။ တစ်ခုကတော့ လူတွေကို ပညာတတ် အောင် သင်ကြားပေးသည့် အဆင့်ဖြစ်သည်။ မိမိနိုင်ငံသား လူငယ်တွေ ပညာတတ်လျှင် သူတို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ် မည့်နိုင်ငံမှာ သူတို့ လစာကောင်းမည်။ အခြေခံ ကိုယ်ကာယ သုံးရသည့် အလုပ်ကြမ်းသမားအဖြစ် ဆင်းရဲ နွမ်းပါးနေရတာမိုး မဖြစ်တော့ဘဲ ဉာဏ်သုံးရသည့် လုပ်ငန်းကို ပိုလုပ်နိုင်လိမ့်မည်။ အခြေအနေ မြင့်မားမည်။

နောက်တစ်နည်းက သူတို့အတွက် အလုပ်အ**ခွင့်** အလမ်း ရှာဖွေပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်အတွက် ဥပ**မာ** ကောင်းတစ်ခုမှာ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ခုမှာ တခြားနိုင်ငံမှာ သွား အလုပ်လုပ်သော နိုင်ငံသားတို့အား မိမိနိုင်ငံအတွက် ဝင်ငွေ ပြန်ထောက်ပံ့အောင် တွန်းအားပေး စည်းရုံးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒါကလည်း ဘဏ်စနစ်နှင့် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်းစနစ်ပေါ် မှာ မူတည်ပါသည်။ တန်ဖိုးထက် ပိုများနေသော ငွေကြေး လဲလှယ်နှုန်းသည် ငွေပြန်ပို့ပေးမည့် အစီအစဉ်ကို နှောင့်နှေး တွန့်ဆုတ်စေပါသည်။ နောက်တစ်နည်းက ပြည်ပရောက်နေသူတို့ကို တိုလ် နိုင်ငံမှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံဖို့ ဥပမာ မိမိမိသားစုအတွက် အိမ် ဆောက် လုပ်ခြင်း၊ အငြိမ်းစားယူသည့်အခါ ပြန်လာခြင်းကို တွန်းအား ပေးရမည်။ နောက်ပိုင်း ဒုတိယမျိုးဆက်ကျလျှင် ပထမ မှို ဆက်ထက် ကိုယ့်နိုင်ငံနှင့် ပြန်လည် နီးစပ်လာအောင် ဖန်တီး ပေးရမည်။

နည်းဗျူဟာ ၇၊ သယ်ဇာတနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမည့်သူများကို အခွင့်အရေးပေးသည့် အခြေအနေနှင့် နုံးကွယ်မှုမရှိ ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် အနေအထားကို ဖန်တီး ပေးရမည်။

သဘာဝသယံဇာတ မရှိသေးသည့် နိုင်ငံတို့တွင်လည်း မတွေ့ ရသေးတာသာ ရှိမည်။ တွေ့ ဖို့ အလားအလာ ရှိလျှင် ရှာ ဆွေလိုသူ ကုမ္ပဏီတို့ရှိမည်။ ထိုသူတို့ကို အခွင့်အရေး ပေးသည့် အခါ စွန့်စားလိုသူတို့ လာရောက်ရင်းနှီး မြုပ်နှံလိမ့်မည်။ ထိုသူ ထို့အတွက် အဓိက အတားအဆီးကတော့ သူတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာ ဖြစ်မည်။ သူတို့ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမည့် အစိုးရက သူတို့ပေးမည့် သယံဇာတ ထုတ်လုပ်မှုအတွက် ငွေကြေးကို ဘယ်နေရာမှာ သယ်လို အသုံးချမလဲဆိုတာပေါ် မှာ မူတည်နေသည့် ဂုဏ်သိက္ခာ သည်လို အသုံးချမလဲဆိုတာပေါ် မှာ မူတည်နေသည့် ဂုဏ်သိက္ခာ သည်။ သို့သော်လည်း ကုမ္ပဏီတိုင်းအတွက် အဲဒါက အရေ တိုး။ ကုမ္ပဏီတိုင်းက သူတို့ကာကွယ်ရလောက်သည့် ဂုဏ်သိတ္ခာ ရှိကြတာမှ မဟုတ်ဘဲ။ အဲဒီအချက်ကြောင့်လည်း

3

နှိုသည်။ မလိုချင်သော ရွေးချယ်မှု ပြဿနာ (Adverse selection problem) တဲ့။ အန္တရာယ်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို လုပ်ကိုင်လိုသူ ကုမ္ပဏီကြီးတို့သည် ထိုနိုင်ငံ၏ ဆင်းရဲတွင်းနက်နေသော ထောင် ချောက်ကို စိတ်မဝင်စား။ ထိုထောင်ချောက်ကို ရှောင်တိမ်းရန် ဘယ်လို ကူညီရမလဲ ဆိုတာကိုလည်း စိတ်မဝင်စားပေ။ အခုအခါ ထိုကဲ့သို့ ကုမ္ပဏီမျိုးတွေ များလာသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တုန်းက တရုတ်နိုင်ငံ ဒုသမ္မတက အာဖရိကသို့ လှည့်လည်စဉ် ငါတို့ ဘာမေးခွန်းမှ မမေးဘူးဟု ပြောသွားသည် ဟု ဆိုပါသည်။

နည်းဗျူဟာ ၈၊ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး

ပိတ်မိနေသောနိုင်ငံများတွင် စက်မှု ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ဖို့ အခြေအနေနည်းပါးသည်ဖြစ်ရာ ကျေးလက်ဒေသတွင် နေထိုင် သူဦးရေပမာဏ များပြားလျက် ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထုအတွက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ လိုသည်။ အစိုးရတို့သည် စက်မှုဖွံ့ဖြိုးခြင်းကို လိုချင်ကြသဖြင့် ကျေးလက်ကို လိုအပ်သလောက် ဦးစားပေးဖို့ လစ်ဟာနေတတ်သည်။ ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ခက်ခဲစေသော အခြား အကြောင်း တစ်ခုမှာ ဥရောပ၊ ဂျပန်နှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံ များတွင် ပြုလုပ်သော လယ်သမားတို့အား တုန်ကျစရိတ် သက် သာအောင် စိုက်ထုတ်လျှော့ချပေးခြင်း(Subsidies) နည်းလမ်း ဖြစ်သည်။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင<u>်</u>

99

နည်းဗျူဟာ ၉၊ ပြင်ပအကူအညီများကို ဆွဲဆောင်ပါ။ အထက်ဖော်ပြပါနည်းတွေကို သုံးဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ပိတ်မိနေသောနိုင်ငံတစ်ခုသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရပ်တန့်နေဆဲ အခြေအနေနှင့် ဆင်းရဲနေဆဲ ဖြစ်ဖို့ များသည်။ ထို့ကြောင့် ပြင်ပ အကူအညီကို ဆွဲဆောင်နိုင်လျှင် ကောင်းသည်။

ထိုနည်းဗျူဟာ အတော်များများသည် နိုင်ငံငယ်လေး က ကိုယ့်ဟာကိုယ် ထိန်းချုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်ဖို့ အခွင့်အလမ်း နည်း ပါးလှသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်နီးချင်းကို သို့မဟုတ် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာကို မှီခိုနေရလိမ့်မည်။ (ဥပမာ ထောက်ပံ့ငွေ)။ နိုင်ငံကြီး ရှစ်နိုင်ငံက ကူညီပေးလျှင် ပိုပြီး ထိရောက်မည်။

(၄)စီမံအုပ်ချုပ်မှုညံ့ဖျင်းသည်ထောင်ချောက် (Bad Governance)

စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေးမူဝါဒသည် စီးပွားရေး တိုးတက်ဆောင်ရွက်မှုကို ကူညီပုံဖော်ပေးသည်။ သို့သော် ထိုအချက်များကို မှန်ကန်စွာဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် မှားယွင်းစွာ ဆောင်ရွက်ခြင်း နှစ်မျိုးသည် ကောင်းကျိုး ဆိုးကျိုး အညီအညာ အကျိုးသက်ရောက်စေတာတော့ မဟုတ်။

အလွန်ကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွား**ရေး** မူဝါဒသည် နိုင်ငံကို တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးအောင် ကူညီပေးသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှုန်းသည် ဆယ်ရာခိုင်နှုန်း အထိပဲ။ သည့်ထက်ပိုပြီး နှုန်းက မမြန်နိုင်။ ဘယ်လောက်ကောင်းသည့် အစိုးရပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီထက်ပိုပြီး အထက် မြန်မြန် မတက်နိုင်။ သို့သော် ထိုအချက်နှင့် ပြောင်းပြန်က စီမံအုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းပြီး စီးပွားရေးမှုဝါဒ ဆိုးဝါးလျှင်တော့ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေးကို

ကြောက်စရာကောင်းလောက်အောင် မြန်ဆန်သည့်နှုန်းဖြင့် အောက်သို့ ပြုတ်ကျသွားစေနိုင်၏။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

ဥပမာ ဇင်ဘာဘွေသမ္မတ ရောဘတ်မူဂါဘီ၏ စီမံ အုပ်ချုပ်ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ၁၉၉၈ခုနှစ်ကတည်းက နိုင်ငံသည် စီးပွားရေးပျက်သုဉ်းခဲ့ရပြီး ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းမှာ တစ်နှစ်လျှင် အဆတစ်ထောင်ခန့် မြင့်တက်လာသည်။

ထိုကျဆင်းမှုကို ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံသို့ အဝင်လေဆိပ်မှာ ခြေချလိုက်ကတည်းက ဘယ်သူမဆို ရိပ်စားမိလိမ့်မည်။ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ညှံဖျင်းသည့်အခါ အကျင့်ပျက် လာဘိ

စားမှုက နိုင်ငံကို လွှမ်းမိုးလာလိမ့်မည်။

စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် မူဝါဒကောင်းမွန်မှုသည် နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် အကူအညီအထောက်အပံ့ ဖြစ်သည်။ သို့ သော် မရှိသည့် အခွင့်အလမ်းတွေကို ထုတ်လုပ် ပေးနိုင်တာ တော့မဟုတ်။ ဥပမာ မာလာဝီနိုင်ငံလေးမှာ အကောင်းဆုံး စီမံ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် မူဝါဒတွေ ရှိစေဦးတော့ ထိုနိုင်ငံကို ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသည့်နိုင်ငံအဖြစ် ပြောင်းလဲပေးလို့မရသေး။ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ အဲဒီအတွက် အခွင့်အလမ်းတွေ ရှိမနေလို့ ဖြစ်သည်။ ၂၀ဝ၅ခုနှစ်တုန်းက ကမ္ဘာပေါ် တွင် အကျင့်ပျက် လာဘ်

၂၀၀၅ခုနှစ်တုန်းက ကမ္ဘာပေ၊ တွင် အကျင့်ပျက လာသ စားမှုကို လေ့လာတွက်ချက်ကြည့်သည့်အခါ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ချတ်ဒ်နိုင်ငံက သရေဖြင့် အောက်ဆုံးမှာ နေရာ ဆေည်။ ထိုနိုင်ငံနှစ်ခုလုံးတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းတာက သံသယဖြစ်စရာမလိုပေ။ သို့သော် အံ့ဩစရာကောင်းသည့်

ေအာက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

92

အချက်က အကျင့်ပျက် လာဘ်စားမှုတွင် ဟိုးအောက်ဆုံးမှာ ရှိနေ ခြင်းဖြစ်သော်လည်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှိသည် အသင့်အတင့် စီးပွား ရေး မူဝါဒ ရှိဖို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆီ ခြေလှမ်းလှမ်းနေပြီ ဖြစ်သည်။ ပြည်ပထုတ်ကုန်နှင့် ပတ်သက်သည့် အလယ်အလတ် အခွင့် အရေးကို ပေးခဲ့လို့ဖြစ်နိုင်သည်ဟု စာရေးသူက သုံးသပ်သည်။ သူ့ အစိုးရအနေနှင့် တက်ကြွစွာ အကောင်း လုပ်ဖို့ထက် မကောင်းတာမလုပ်မိအောင် ရှောင်ရှားဖို့က ပိုပြီး အရေးတကြီး လိုအပ်သည်မဟုတ်လား။ ထုတ်ကုန် လုပ်ငန်းရှင်တို့သည် အခွန် သိပ်ဈေးမကြီးဘဲ မျှတတာကို နှစ်သက်သည်။ စီးပွားရေးတည် ငြိမ်မှုကို နှစ်သက်သည်။ လမ်းပမ်း ဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်မှုကို

ချတ်ဒ်နိုင်ငံမှာတော့ ထိုအခြေအနေမဟုတ်။ ပိတ်မိနေ သော နိုင်ငံလေးအဖြစ် သူ့မှာ အထောက်အပံ့ အကူအညီ ရှိ သည်။ ရေနံရှိသည်။ ပြည်ပပို့ကုန်အတွက် အစိုးရက ငွေကို လိမ္မာပါးနပ်စွာ အသုံးပြုဖို့လိုအပ်သည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးမှာ ကျတော့ အန္တရာယ်ဖြစ်မည့်ကိစ္စကို မလုပ်ဘူး ဆိုရုံနှင့် မရတော့ ပေ။ သူကျတော့ ကောင်းတာကို လုပ်ကို လုပ်ရမည့် အခြေအနေ ဖြစ်သည်။

ချတ်ဒ်နိုင်ငံတွင် ၂၀၀၄ခုနှစ်က ကျေးလက် ကျန်းမာ ရေး စောင့်ရှောက်မှုအတွက် ချတ်ဒ်ဘဏ္ဍာရေး ဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ပေးလိုက်သောငွေကို နောက်ကနေ ခြေရာခံသည့်အလုပ်ကို အဖွဲ့တစ်ခုက ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ငွေကို ဘယ်လိုသုံးစွဲသလဲ ဘယ်လောက် ထိရောက်သလဲ၊ ဘယ်လောက် လေလွှင့်သလဲ ဆိုသည့် အဆင့်ထိ သွားတာ မဟုတ်။ ရိုးစင်းစွာပင် ဒီငွေတွေ ဘယ်ကို သွားတာလဲ ဟူသည့်လမ်းကြောင်းကိုပဲ လိုက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အံ့သြတုန်လှုပ်ဖွယ်ရာ သွားတွေ့ ရသည်က ၁ ရာခိုင်နှုန်း ထက်နည်းသောငွေကသာ ကျန်းမာရေး ဆေးပေး ခန်းတွေဆီသို့ ရောက်သတဲ့။ ကျန်သည့် ၉၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ရည်မှန်းထားသည့်နေရာသို့ မရောက်ခဲ့။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံနှင့် တော့တာက ချတ်ဒ်နိုင်ငံမှာ အစိုးရ၏တစ်ခုတည်းသောအလုပ်က ပြည်သူလူထုကို အကျိုးဆောင်ဖို့ပဲ ဖြစ်ပြီး ထိုအလုပ်သည် အကျင့်ပျက်လာဘ်စားမှုကြောင့် လုံးဝ ပိတ်ဆိုသွားခဲ့သည်။

ကူညီနိုင်မည့်နည်းလမ်းများ ရှာဖွေခြင်း

ထောင်ချောက်များသည် Black hole ဟု ခေါ် သော အာကာသထဲက မမြင်ရသည့်ဆွဲငင်အားတွေလို 'အထဲကျသွား လျှင် ပြန်တက်လာဖို့ မဖြစ်နိုင်လောက်သည့်' အခြေအနေမဟုတ် ပါ။ ပြန်တက်လာဖို့ ခက်ခဲလိမ့်မည်။ သို့သော် ပြန်တက်ဖို့ ဖြစ် နိုင်ပါသည်။

တစ်ခုတော့ ရှိပါသည်။

စီမံအုပ်ချုပ်မှုညံ့ဖျင်းလို့ နိုင်ငံတစ်ခုက ထောင်ချောက် ထဲ ကျသွားပြီးလျှင် အဲဒီကနေ ပြန်တက်ဖို့ သင်္ချာဖြင့် တွက်လျှင် တစ်နှစ်မှာ ၂ ရာခိုင်နှုန်း တိုးတက်မှုနှင့် အနည်းဆုံး နှစ်ပေါင်း ၆၀ ကြာလိမ့်မည်။ အပြောင်းအလဲ နည်းနည်းလေးမှ တစ်ဆင့် အခါအားလျော်စွာ တဖြည်းဖြည်း ပြန်တက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်စရာမရှိ

သူတို့ပြောတာကတော့ ကယ်တင်ပေးဖို့ နည်းလမ်း တွေ ရှိပါသည်။ သို့သော် အသေအချာ စဉ်းစားပြီး မမှားအော**င်** လုပ်မှ ဖြစ်မည်။

အဆုံးသတ်မှာတော့ ပေါလ်ကိုလီယာသည် ထို နိုင်ငံ တွေကို တိုးတက်အောင် ဆွဲခေါ် ကူညီဖို့အတွက် အသင့်လျော်ဆုံး နည်းလမ်းတွေအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးပြီး အင်အားကြီး ရှစ်နိုင်ငံကို အကြံ ပေးထားသည်က အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြောင်းလဲဖေဖို့ မျှော်လင့်ချက်၊ သဘာဝသယံဇာတကို နည်းမှန်လမ်းမှန် အမြတ် ထုတ်အသုံးချဖို့ ကူညီပေးဖို့ မျှော်လင့်ချက်၊ မီဒီယာကို လွတ်လပ် ခွင့် ပေးဖို့ မျှော်လင့်ချက်၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လိမ်လည်မှုတွေတို့ တားမြစ်ဖို့မျှော်လင့်ချက် ထိုအချက်များကို အကြံပေးထားဝါ သည်။

ဆင်းရဲသောနိုင်ငံလေးများအတွက် မျှော်လင့် ချက် သည် လုံးဝ ပျက်သုဉ်းသွားတာမဟုတ်လို့ ကျွန်မ စိတ်ချမ်းသာ ရာရပါသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံမှာ မွှေးလာသော မိန်းကလေးငယ်လေး တစ် ယောက်သည် အသက် ၈၆နှစ်အထိ အသက်ရှည်ဖို့ မျှော်လင့် ချက်ရှိပြီး သူ အိမ်ထောင်သားမွေး ပြုသည့် အရွယ်မှာလည်း ဆေးရုံမှာ ပြည့်စုံသည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့်၊ အသက် တြီးရင့်လျှင်လည်း အိုမင်းရုတာ အကူအညီ အထောက်အပုံတွေ နှင့် ကံကောင်းလှချိန်မှာ အင်ဂိုလာနိုင်ငံတို့ ဇင်ဘာဘွေနိုင်ငံတို့မှာ မွေးလာသည့် မိန်းကလေးတစ်ယောက်ကတော့ အသက် ၄ဝထိပဲ အသက်ရှည်ဖို့မျှော်လင့်ချက်ရှိသည်။ သူ ကလေးမွေးတော့ လည်း ဆေးရုံမှာ မဖြစ်နိုင်။ အိမ်မှာ ဆင်းရဲနွမ်းပါး ချို့တဲ့စွာ လက်သည်နှင့် မွေးရမှာ။ ကလေးကလည်း အသက်ရှင်ဖို့ အခွင့် နှည်းဦးမှာ။ ကလေး အသက်ရှင်ပြန်တော့လည်း ငါးနှစ်အထိ အသက်ရှည်ဖို့ပင် အခွင့်နည်းဦးမှာ။ မိခင်ကိုယ်တိုင်ကလည်း တံကောင်းလို့ အသက်ရှည်ခဲ့လျှင်တောင် အိုမင်းမစွမ်းဖြစ်ချိန် ဆေးဝါးကုသမှုနှင့် အထောက်အပံ့ လုံးဝမရဘဲ ဖြစ်သလိုနေ ဖြစ် သလိုသေရမည့်ဘဝ။ ဒါတွေကို တွေးရတာ စိတ်မချမ်းသာခဲ့။ 🥸 နေရာမှာ ကိုယ်နေကြည့်စမ်းပါ။ ဘယ်လိုမှ တွေးကြည့် လို့မ👊 ကျွန်မရော ဘယ်လိုအခြေအနေရှိသလဲ။ ကျွန်မ နေရာ

ကျွနမရော ဘယလုအခြေအနေရှသလ။ ကျွနမ ေနရာ ထို တခြား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သည့်နိုင်ငံသားတစ်ဦးက တွေးကြည့်ပြီး ၅၀

OF.

ပခုံးတွန့်နေမှာလား။ ကျွန်မဘဝကို သူ ခဏယူပေးဖို့ စိတ်ကူး နှင့်ပင် တွန့်ဆုတ်နေရပြီတဲ့လား။

အခုတော့ ပေါလ်ကိုလီယာပြောသလို တိုးတက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်သည့် အခြေအနေမဟုတ်။ မျှော်လင့်ချက်တွေ ရှိသေး သည်။ အားလုံး ဝိုင်းဝန်းကြိုးစားကြည့်ဖို့တော့ လိုပါလိမ့်မည်။

(မကွေးဆေးတက္ကသိုလ် နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းမှ)

ပေါလ်ကိုလီယာ

ကမ္ဘာကျော် စီးပွားရေးပညာရှင် အောက်က်စ်ဖို့ တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခ ပေါလ်ကိုလီယာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာမည် ဆိုတော့ ကျွန်မတို့ စိတ်လှုပ်ရှားမိကြသည်။ ပေါလ် ကိုလီယာ နှင့် တွေ့ချင်သည့်၊ သူ့ပို့ချချက်ကို နားထောင်လိုသည့် ပြည်သူ လူထုအတွက် အခွင့်အရေးတစ်ခု ရသည်။ မေလ ၂၅ရက်နေ့ တွင် မြန်မာအမ်အိုင်စီတီ ပါ့ခ် တွင် သူ့ ပို့ချချက်ကို သွားရောက် နားထောင်ခွင့် ဖြစ်သည်။

ပေါလ်ကိုလီယာကို တခြားသူတွေက မတွေ့ဖူးဘဲ နေ လို့ ရချင်ရနိုင်မှာ ဖြစ်ပေမဲ့ ကျွန်မကတော့ မတွေ့ရလျှင် စိတ်ထဲမှာ လှိုက်ဟာသလို ခံစားရလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်လဲဆို တော့ သူ့နာမည်နှင့် စာအုပ်ကို ၂၀၀၈ ခုနှစ် ထုတ်ဝေသည့် လုံးချင်းဝတ္ထု 'သူ မင်းကို ဘယ်တော့မှ' တွင် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် ဘိုးကားထားမိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သူရေးသည့် ၂၀၀၇ခုနှစ်မှာ ထုတ်ဝေသည့် အောက် ခြေသန်းတစ်ထောင် The Bottom Billion စာအုပ်ကို ကျွန်မ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ဖတ်ရပါသည်။ ဖတ်ပြီးနောက် နှလုံးသားထဲ နိမ့်ဝင်သည်အထိ အတွေးကြွယ်မိသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။

ကလျာမဂ္ဂဇင်းနှင့် မကွေးဆေးတက္ကသိုလ် နှစ်လည် ဆွငင်းတို့တွင် သူ့စာအုပ်ထဲမှ တချို့ကို ကျွန်မ ကောက်နုတ် ဆော်ပြခဲ့မိပါသည်။ ကမ္ဘာ့အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံတွေမှာ ရင်ဆိုင် နေ့တတ်သည့် ထောင်ချောက်လေးခု အကြောင်း ဖြစ်သည်[့]

သောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

R

ကလျာမဂ္ဂ ဇင်းတွင် ပထမလ၌ ဖော်ပြပြီးနောက် ဒုတိယလတွင် ဆက်လက် ရေးသားခဲ့သော်လည်း ပုံနှိပ် ဖော်ပြ ခွင့် မရခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုတိယစာမူမှာ သိမ်း ထားရသည့် ဘဝသို့ ရောက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ထိုဒုတိယ စာမူကိုပင် နိဒါန်းစကားအနည်းငယ် ဖြည့်စွက်ပြီး မကွေးဆေးတက္ကသိုလ် နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ရာ ပုံနှိပ်ခွင့် ရခဲ့သည်။

စာအုပ်က ထောင့်ပေါင်းစုံမှ ရှင်းလင်းထားတာ ဖြစ်ပြီး ကျွန်မက အကျဉ်းချုပ်မှာမှ အကန့်အသတ်နှင့် ဖော်ပြကောက် နုတ်ထားခြင်း ဖြစ်ရာ ထိုဆောင်းပါးတို့မှာ မူရင်းစာရေးဆရာ**ငါ** အာဘော်ကို အပြည့်အဝ သစ္စာရှိရှိ ထင်ဟပ်ခြင်း မရှိနိုင်ပါ။ အနည်းအကျဉ်းသာ ထင်ဟပ်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

မေလ ၂၅ရက်နေ့က နံနက်ဆယ်နာရီအချိန်တွင် မြန်မာ အမ်အိုင်စီတီပါ့ခ်တွင် ပါမောက္ခ ပေါလ် ကိုလီယာနှင့်အတူ အခွန် ဘဏ္ဍာရေးကျွမ်းကျင်ပညာရှင် ၃(က်) တက္ကသိုလ် (Duke University) က ပါမောက္ခ ရောဘတ် ကွန်းရတ် (Robert Conrad) ပါ ပါဝင်ပြီး မြန်မာပြည်အရေး ဆွေးနွေး အကြံပေးသည့် စကား များ ပြောခဲ့ သည်။ ထိုပွဲတွင် နှစ်ဦးလုံးသည် မိမိတို့ ကျွမ်းကျင်ရာ စီးပွားရေးကဏ္ဍများကို အလေးထား ဆွေးနွေးသွား ကြပါသည်။ ပေါလ်ကိုလီယာသည် နာမည်ကျော်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သဖြင့်

သူ့မိန့်ခွန်းစကားများကို ကျွန်မ အင်တာနက်မှ မကြာခဏ ကြ**ည့်ရ** နားထောင်ရဖူးပါသည်။ သူ၏နာမည်ကျော် အောက်ခြေသ**ြီး** တစ်ထောင် စာအုပ်နှင့် ပတ်သက်သည့် အယူအဆတို့**ကို** တက္ကသိုလ်တွေမှာ အခမ်းအနားတွေမှာ ပြောဆိုသည့်မိန့်ခွန်းများ ရှိသည်။ TED (Technology, Entertainment and Design) ဟုခေါ် သော ဆယ့်ငါးမိနစ် နာရီဝက်စာ ဟောပြောပို့ချချက်များ ကို ကျွန်မ စိတ်ဝင်တစား ဖွင့်ကြည့်နားထောင်ခဲ့ဖူးရာ ပေါလ် ကိုလီယာသည်လည်း တစ်ယောက် အပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို မတွေ့ဖူးခင်ကတည်းက ကျွန်မ သူ့ကို ရင်းနှီး နေပြီးသလို ခံစားရပါသည်။ ပါမောက္ခ ကိုလီယာသည် ၂၀၁၂ တွင် ဇန်နဝါရီမှစပြီး ကမ္ဘာလှည့် ဟောပြော ပို့ချ ဆွေးနွေးနေခဲ့ရာ ယခု မြန်မာနိုင်ငံသည် သူ့အတွက် ဆယ့်တစ်နိုင်ငံမြောက်ဟု ဆိုပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်ကင်းဖို့ တိုးတက် ဖွံ့ဖြိုးဖို့ ရှေ့သို့ ခြေလှမ်းပြင်ဆင်သည့်အခါ သိပ် အဝေးကြီး မျှော်မှန်း ကြည့်စရာမလို။ သုံးနှစ်အတွင်းမှာပင်လျှင် ကြိုးစား အားထုတ် လို့ရသည်ဟု ပြောသည်။

သူက နိုင်ငံတစ်ခု တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးဖို့အတွက် အခြေခံ အဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်သောအချက်သုံးခုကို ပထမဆုံး ပြောသည်။

မိုဘိုင်းလ်ဘက်စနစ်၊ (Mobile Banking)

မိုဘိုင်းလ်ဖုန်းများ ပေါများလာခြင်းသည် တောင်း သောလက္ခဏာဖြစ်ပြီး မိုဘိုင်းလ် ဘဏ်စနစ်ကို ဦးတည် ဆောင်ရွက်လို့ အဆင်ပြေသည်ဟု ဆိုသည်။ မိုဘိုင်းလ် ဘဏ် စနစ်သည် ဆက်သွယ်ရေးလွယ်ကူသည်။ ရိုးစင်းသည်။ 7

သေးငယ်သည့် ပြောင်းလဲမှုဖြစ်သော်လည်း ထင်ရှားစွာ ထူးခြား စွာ ပြောင်းလဲနိုင်သည့်အချက် ဖြစ် သည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ လူငယ်များ နိုင်ငံခြားမှာ အလုပ် သွား လုပ်နေကြတာကို သူသိသည်။ ထိုအလုပ်သွား လုပ်နေသည့် ပြင်ပရောက်ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် ကိုယ်တိုင် ဆက်သွယ်ဖို့ ကွန်ရက်ဖွင့်ဖို့ ငွေကြေးနှင့် အခြား သတင်းအချက်အလက် စုဆောင်းဖို့ ကြားနာဖို့ အဆင်ပြေသည့် အပြင် ငွေလွှဲခြင်းငွေပို့ခြင်းတို့လည်း လွယ်ကူသည်။ အခြေခံအနေနှင့် ပြောရ လျှင်လည်း သတင်းအချက်အလက်ကို မရရှိလျှင် နိုင်ငံသား တို့အတွက် အခက်အခဲ ဖြစ်ပြီး အခွင့်အရေးယူသူတို့ လက် အောက်တွင် နှစ်နာ ဆုံးရှုံးရသည်။

လျှပ်စစ်ဖြန့်ဖြူခြင်း (Electricity)

လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သည် နိုင်ငံတစ်ခုအတွက်၊ နိုင်ငံ၏ လူငယ်တွေအတွက်၊ လုပ်အားအတွက် အထူးလိုအပ်သည်။ အစိုးရတစ်ရပ်သည် နိုင်ငံတွင်းတွင် လျှပ်စစ်ကို စနစ်တကျ ထုတ်ယူဖို့ စနစ်တကျ ဖြန့်ဝေပေးနိုင်ဖို့ အရင် ကြိုးစားရမည်။ နိုင်ငံကိုးရီးယားတွင် ဓာတ်ငွေ့တွေ များစွာ ထွက်သော်လည်း မသုံး တတ်သဖြင့် ကောင်းကင်တွင် အလျှံတညီးညီး မီးတောက် လောင် ဖြန်းတီးပစ်နေခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုလုံးကတော့ လျှပ်စစ် စွမ်းအင် လုံလောက်မှု မရှိ။ တကယ်တော့ အသစ်ပြန် မဖြစ်နိုင် သည့် ရုပ်ကြွင်းလောင်စာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကို ဖြန်းတီး မပစ်သင့်ပါ။ လျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အသုံးချလိုက် သည့်

<u>အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်</u>

JJ

အခါ နိုင်ငံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံ လျှပ်စစ်ဓာတ် အားကို အဆင်ပြေစွာ ညီညွှတ်စွာ အသုံးချလို့ရသွားသည်။

အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်း (Job)

အဓိကအနေဖြင့် လူငယ်များကို အလုပ်အကိုင် အခွင့် အလမ်းများ ပေးရမည်။ လူငယ်တွေက အလုပ်မရှိလျှင် တော် လှန်ပုန်ကန်စိတ် ဝင်နိုင်သည်။ လူငယ်တွေ၏ လုပ်အားသည် နိုင်ငံ၏အရင်းအမြစ်လည်း ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံကို ဥပမာ ပြသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ အတုယူဖွယ်စနစ်တစ်ခုမှာ ကျေးလက် ဒေသ၌ လူငယ်များအတွက် အလုပ်အကိုင် အာမခံ ပေးထား ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုသည် တိုင်းပြည် တိုးတက် ဖို့အတွက် အခြေခံကောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ အဆင်းရဲဆုံး လူ တန်းစားတို့မှာ တောနေ မြေယာမဲ့ လယ်လုပ်သားတို့ ဖြစ်ကြ သည်။ ကျေးလက် ဒေသတွင် လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်း မွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်။ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ဆက်သွယ်ဖို့သည် သေရေးရှင်ရေး အရေးကြီးသည့် အချက် တစ်ခု ဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ခု သူပြောသည်က ကျွန်မတို့နိုင်ငံနှင့် တိုက် ရိုက်သက်ဆိုင်နေသော သဘာဝသယံဇာတ စီမံခန့်ခွဲမှု အကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်မတို့ဆီက ရေနံနှင့် သဘာဝ ဓာတ်ငွေ့လိုပင် အာဖရိကနိုင်ငံတချို့မှာ စိန် ထွက်သည်၍ စိန်တို OF

အမြောက်အမြား ရှာဖွေတွေ့ ရှိခြင်း၊ မိမိနိုင်ငံမှာ သယံဇာတ အများအပြား ထွက်ပေါ်ခြင်းမျိုးကြောင့် ဝင်ငွေများစွာ ရရှိနိုင် သည့် အခြေအနေကို တစ်နည်းအားဖြင့် အခွင့်အလမ်း Opportunity ဟု သူက အဓိပ္ပါယ်ဖော်သည်။

ကောင်းမွန်သော၊ တရားမျှတသော၊ လိမ်မာပါးနှင် သော၊ ခေါင်းဆောင်မှု အရည်အသွေး အရေးကြီးသည်။ သူတို့ကို အကြဲဉာဏ်ပေးရမည့် တွေးခေါ် ရှင် ပညာရှင် Think Tank များ လည်း အရေးကြီးသည်။ သို့မှသာလျှင် သာမန်တိုင်းသူပြည် သားတို့ အခွင့်အလမ်း ရအောင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမရှိအောင် သယံ ဇာတဖြင့် ကူညီ နိုင်လိမ့်မည်။

မူဝါဒချမှတ်သူတို့သည် ပွင့်လင်းထင်သာ ရိုးသား ဖြောင့်မတ်ရမည်။ အခွင့်အလမ်းကို ပြည်သူလူထုနှင့် တို့ ပြည်သို့ အတွက် အသုံးချသည့် ရပ်တည်ချက် ဖြစ် ရမည်။ Narrative of Opportunity ဟူသော စကားလုံးကို သူ သုံးနှုန်းသွားပါ သည်။

စီမံအုပ်ချုပ်မှုကောင်းလျှင် သဘာဝ သယ်ဇာတသည် နိုင်ငံကို တိုးတက်စေပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှုညံ့လျှင် နိုင်ငံကို **အောက်** ခြေသို့ ရောက်အောင် ဆွဲချသလို ဖြစ်လိမ့် မည်။ ထိုယူဆချက်တို သူက အာဖရိကနိုင်ငံများဖြစ်သော ဘော့စ်ဝါနာနှင့် ဆီယာ ရာလီယုန်း နှစ်နိုင်ငံဖြင့် ဥပမာပေး ရှင်းပြခဲ့သည်။

ဘော့စ်ဝါနာနိုင်ငံသည် အိမ်နီးချင်းတွေကြားတွင် ပိတ် မိနေသည့် သဲကန္တာရနိုင်ငံဖြစ်ပြီး ဆီယာရာလီယုန်းကတော့ လှပသောကမ်းခြေရှိသည့် လမ်းပွင့်နေသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော် မူဝါဒမှန်ကန်သည့်အခါ ပိတ်မိနေသည့်နိုင်ငံသည် ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်သွားပြီး လမ်းပွင့်နေသော ဆီယာရာလီယုန်းနိုင်ငံက ဆင်းရဲတွင်းထဲ ကျရောက်လျက်ရှိသည်။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

ဇမ်ဘီယာနိုင်ငံကတော့ ကြေးနီဓာတ်သတ္တု ပေါများ ကြွယ်ဝသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ဇမ်ဘီယာသည် ပြည်ပသို့ ကြေးနီမှ သုံးဘီလျံဖိုး ထုတ်ရောင်းသည်။ သို့ပါလျက် အစိုးရအခွန် အတွက် ဝင်ငွေကတော့ သန်း ၁၀၀ တောင် အနိုင်နိုဝိဖြစ်သည်။ ကျန်သည့်ငွေတွေ ဘယ်ရောက်ကုန်သနည်း။

အကျိုးအမြတ်သည် တရုတ်ကြေးနီကုမ္ပဏီများ ဆီသို့ လှိမ့်ဝင်သွားပြီး မူရင်း ဇမ်ဘီယာနိုင်ငံသားတို့ အတွက်တော့ အကျိုးအမြတ်မရှိ ဖြစ်ကုန်သည်။ စီမံ အုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖျင်းသော အခါ သယံဇာတမှရယူမည့် အခွန်စနစ်သည် နိုင်ငံတွင် အလုပ် မဖြစ်ပေ။

ဥရောပမှာ စီမံအုပ်ချုပ်မှု အကောင်းဆုံး ဘယ်နိုင်ငံ လို့ထင်လဲ။ ဂျာမနီနိုင်ငံပါ တဲ့။

ဘာကြောင့် သူက အကောင်းဆုံး ဖြစ်နေရသလဲ။ ရှင်းပါတယ်။ အဆိုးဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပြီးလို့ပါ ဟု ဆိုသည်။ အဆိုးဆုံး ဖြစ်ခဲ့သူတို့တွင် နောက်ထပ်ဒါမျိုး ပျက်စီး ပြိုကွဲမှု မဖြစ်ချင်တော့ပါဘူး (Never again plundered) ဟု သည့် စိတ်အခြေအနေ ရှိနေသည်တဲ့။

ထိုအခါ ဂျာမန် မူဝါဒချမှတ်သူတို့သည် **အောက်ပါ** ခြေလှမ်းသုံးရပ်ကို လှမ်းကြသည်။

Rules- မူဝါဒများ

ပထမခြေလှမ်းမှာ စီးပွားရေးမူဝါဒ အတွက် စည်းမျဉ်း ဥပဒေများ ဖြစ်သည်။

အခုအခါ အာဖရိကအစိုးရတချို့သည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံစည်းမျဉ်းကို သယံဇာတမှရရှိသည့်ဝင်ငွေ အသုံးပြုမှု စည်းမျှဉ်းနေရာတွင် အသုံးပြုလာကြသည်။ ဥပမာ ဂါနာနိုင်ငံ သည် သယံဇာတရေနံမှ ရသည့်ဝင်ငွေ၏၃၀ ရာခိုင်နှုန်းကို အနာဂတ်မျိုးဆက်အတွက် သီးသန့် ဖယ်ထားပြီး သိမ်းဆည်း စုဆောင်းထားသည်။ စည်းမျဉ်းဆိုသည်မှာ လမ်းညွှန်မှုကဲ့သို့ပင် အနေကြီးလေသည်။ အံ့ဩစရာကောင်းသည်က အချို့သော အစိုးရတို့သည် ကိုယ်ထုတ်ထားသည့် ဥပဒေကိုပင် ကိုယ် မလိုက်နာ ကြပေ။ နိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှု ဆုတ်ယုတ်မှုသည် အစိုးရ ၏ စည်းမျဉ်းဥပဒေကို လိုက်နာမှု ရှိမရှိပေါ် မှာ မူတည်နေသည် ဟု ဆိုပါသည်။

Critical mass of ordinary citizens - တာဝန် သိတတ်သော၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်တတ်သော၊ ကိုယ့်မှုဝါဒကို ကာ ကွယ် စောင့်ရှောက်နိုင်သော သာမန် ပြည်သူ လူထု၊

တာဝန်သိတတ်သော၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်တတ်သော ကိုယ့်မူဝါဒကိုယ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်သော သာမန်ပြည်သူ လူထုကို တည်ဆောက်ယူရမည်။ ထိုအချက်သည် ဒုတိယအ**ေ** ကြီးသည့်ခြေလှမ်းဖြစ်သည်။

အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

96

သတင်းအချက်အလက်မှန်ကို သိနေသော၊ စိတ်ဓာတ် ခိုင်မာသော တာဝန်သိ ပြည်သူလူထုသည် မူဝါဒ ချမှတ်သူများ အား စောင့်ကြည့်ပြီး လွှဲချော်နေလျှင် အမုန်တရားကို တောင်းဆို တတ် ကြလိမ့်မည်။

Institutions- လူ့အဖွဲ့ အစည်းအတွင်း ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပညာရှင်များ စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ

ဘက်ပေါင်းစုံမှ ပညာရှင်များ ပါဝင်နေသည့် အဖွဲ့ အစည်းများသည် တတိယခြေလှမ်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုတွင် လူငယ်များ၏ပညာရေး၊ ပြည်သူလူထု ကျန်းမာရေးတို့ကို အဓိက အလေးထား ဆောင်ရွက်ဖို့ ထောက်ပံ့ကူညီပေးနိုင်သည့် လွတ် လပ်သောအဖွဲ့အစည်း များကို လိုအပ်သည်။ ထောက်တိုင်သုံးခု ပါသည့် Tripod လိုပင် ညီညွတ်မျှတနေလျှင် နိုင်ငံတစ်ခုသည် ဂျာမနီကဲ့သို့ပင် အမှားကင်းစင်ပြီး စီမံအုပ်ချုပ်မှု ကောင်းမွန် သွားလိမ့်မည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ကျွန်မတို့မြန်မာနိုင်ငံ ဆင်းရဲတွင်းမှ လွတ်ကင်းဖို့ဆိုလျှင် လက်တွေ့ကျကျ စီးပွားရေးဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု လိုအပ်သည်။ ထိုစီးပွားရေးဆုံးဖြတ်ချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်လည်း အချက်ငါးခု (သေးငယ်သော အစုအဝေး ငါးခု) လိုအပ်သည်ဟု သူက ထပ်ဆင့် ပြောသည်။

(၁) သဘာဝသယံဇာတ ပေါ်ကြွယ်သည့် တိုင်းြည်နို့ ထိုသယံဇာတကို ရှာဖွေရန်၊ ရှာဖွေရရှိသော သယ်**ဇာတတို** 엖F

ကောင်းစွာ စီမံခန့်ခွဲရန်ဖြစ်သည်။

60

ထိုသို့ဖြစ်စေဖို့ ပြည်သူလူထုသည် ကိုယ့်နိုင်ငံ၏ ပထဝီ ဝင်ကို သတင်းအတိအကျရရှိထားစေရမည်။ ရှောင်းချမည့်သယံ ဇာတဝင်ငွေသည် အများဆုံးပေးနိုင်သူသို့ လက်လွှဲရောင်းချသည့် ပုံစံ၊ လေလံခေါ် ယူသည့် ပုံစံမျိုး (Auction) ဖြစ်လို့လည်း ရ သည်။ ဒါမှသာ ဝယ်ယူသူ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတို့သည် အပြိုင်အဆိုင် ဈေးခေါ်ကြလိမ့်မည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း၊ တစ်ဖွဲ့တည်းသို့ လက်ဝါးကြီးတုပ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခွင့်ပေးတာမျိုး မဖြစ်စေရ။ သို့မှသာ တကယ့် တန်ဖိုးအစစ်အမှန်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည်။ တိတ်တ ဆိတ် လျှို့ဝှက် သဘောတူညီခြင်းမျိုးသည် လူလိမ်လူညာတို့အား ဖိတ်ခေါ် နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

နောက်ပြီး သယံဇာတ ရင်းနှီးမြုပ်နှံ ခွင့်ပေးသည့်ကိစ္စ တွင် သတိထားရန်မှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံလာမည့် ကုမ္ပဏီတို့တွင် ကျွန်းကျင်ပညာရှင်တို့ များစွာ ရှိသည်။ သူတို့ အခွင့်အရေး များ သည်ထက်များအောင် အကျိုးအမြတ် များသည်ထက်များ အောင် တောင်းဆိုဖို့ ဝန်လေးမည် မဟုတ်ပေ။ အိမ်ရှင်နိုင်ငံသည် ဆင်းရဲသည်ဖြစ်ရာ အစိုးရဘက်မှာ ကျွမ်းကျင်ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း နည်းပါးတတ်သည်မို့ အလိမ်အညာခံရဖို့ ရာနှန်း တော်တော်များ နေသည်။ အစိုးရတွင် နိုင်ငံတွင်းသို့ ရင်းနှီးမြုပ်နှံလာသည့် စီးပွား ရေးကုမ္ပဏီကြီးများ၏ စာရင်းအင်းကျွမ်းကျင်သူများကဲ့သို့ ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်များ ရှိနေဖို့ လိုအပ်သည်။ ရှာဖွေ ခန့်ထား ရမည်။ အောက်ခြေသန်းတစ်ထောင်

၆၁

(၂) ထိုသို့ စီမံခန့်ခွဲသည့်အရေးတွင် ဒေသခံ ပြည်သူ လူထု၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အရေးကြီးသည်။

ပါမောက္ခ ကိုလီယာသည် အနာဂတ်ပြည်သူ ပြည်သား များဖြစ်သော လူငယ်တို့ကို အလေးထား စဉ်းစားသူဖြစ်သည်။ သယံဇာတ ရောင်းချငွေတို့ထဲမှ အကျိုးအမြတ် တချို့တစ်ဝက် ကို ပြည်သူလူထု၏လက်ထဲသို့ ရောက်မှသာ ဒေသတွင်းစီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ပြီး လူထုက စီးပွားရေးကျွမ်းကျွင်မှု ကို ရမည်။ ပြည်သူလူထုကို ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်အောင် မြှင့်တင် ပေးဖို့ လိုအပ်သည် ဟု ဆိုပါသည်။

နောက်ပြီး အမြတ်ခွန်ငွေကို စိစစ်သည့် အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ အမြတ်ခွန်ကို ပေးဆောင်ရမည့် နည်းတူ ထိုအမြတ်ခွန်ငွေကို စနစ်ကျကျ အသုံးပြုဖို့ လိုအပ် သည်။

(၃) သုံးစွဲမှုနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို မျှချေညီအောင် ပြုရမည်။

ပညာရေးအတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်း၊ ပြည်သူလူထု၏ ကျွမ်းကျင်မှုအတွက် ထည့်တွက် စဉ်းစားပေးခြင်းတို့သည် ဖြုန်း တီးသုံးစွဲမှုတို့နှင့်အတူပင် အလေးထားရမည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေ၏ ၃ဝရာခိုင်နှုန်းကို အနာဂတ် ကလေးငယ်များအတွတ် စုဆောင်းရင်းနှီး မြုပ်နှံ မပေးလျှင် ထိုအစိုးရသည် အနာဝတ် မျိုးဆက်ကို အလေး ဂရုထားသည်ဟု မခေါ်နိုင်ပါ တဲ့။

OF

ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲခြင်းကို နောက်ကနေ နောက်ယောင်ခံ လိုတ်နိုင်ရမည်။ သုံးစွဲသည့်ငွေကြေးနှင့် သုံးစွဲပုံ လုပ်ငန်း အဆင့် ဆင့်ကို သိနေရမည်။ ဝန်ကြီးဌာနမှ ငွေ မည်မျှ ထုတ်ပေးလိုက်ပြီး ထိုငွေက နောက်ဆုံးပစ်မှတ် ဌာနဆီသို့ ဘယ်လောက် ရောက် သွားသလဲ။ ပြည်သူ့အတွက် ဘဏ္ဍာရေးအသုံးစရိတ်ကို သိနေရ မည်ဟု ဆိုပါသည်။ ဥပမာ အသုံးစရိတ်၏ ၂ဝရာခိုင်နှုန်းသည် ကျောင်းပညာရေးဆီသို့ ရောက်ရမည် စသည်ဖြင့် စနစ်တကျ ခွဲဝေသုံးစွဲ ဖို့လိုသည်။ ထိုအသုံးစရိတ်ကို နောက်ယောင်ခံ လိုက် သည့် အဖွဲ့အသင်းများ ရှိရမည်။

(၄) နောက်တစ်ခုက ပြည်သူအတွက် ရင်းနှီး မြုပ်နှံမှု စီမံခန့်ခွဲခြင်း ညွှန်းကိန်း (Public Investment Management Index) စနစ်တကျ ထားရှိဖို့ အရေးကြီးသည်။ ထိုညွှန်းကိန်း အတွက် အဆင့် ၄ ဆင့် လိုအပ်ပြန်သည်။ ထိုအဆင့်များမှာ အများစုသော စီမံကိန်းများကဲ့သို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ပထမဆင့်က စီမံကိန်း၏ဒီဇိုင်းပုံစံ ချမှတ်ဖို့ (Project design)၊ ထို့နောက် သင့်တော်သည့် နည်းဗျူဟာ ရွေးချယ်ဖို့ (Selection)၊ ပြီးတော့ လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ (implementation)၊ နောက်ဆုံးကတော့ ပြန်လည်ဆန်းစစ် ပိုင်း ခြားဖို့ (evaluation) ဖြစ်သည်။

အကောင်အထည် ဖော်သည့်နေရာတွင် အောင်မြင်မှု အရှိဆုံးက ရဝမ်ဒါနိုင်ငံဖြစ်သည်ဟု သူက ဥပမာ ပြ၏။ ရဝမ်ဒါ အောက်ခြေသန်း**တစ်**ထောင်

ક્રિ

သည် လူဦးရေ များလွန်းလှသော်လည်း၊ မကြာသေးမီကမှ အစုလိုက်အပြုံလိုက် လူသတ်မှုများ၊ မျိုးဖြုတ်သုတ်သင်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရာဖြစ်သော်လည်း၊ ပိတ်မိနေသောနိုင်ငံ ဖြစ်သော်လည်း ပြည်သူ့အတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု စီမံခန့်ခွဲသည့်အရေးတွင် အကောင် အထည်ဖော်ရာ၌ တရုတ်နိုင်ငံထက်ပင် မြန်ဆန်သေး သည် ဟု သူက ဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပြါးမှု ကို လျှင်မြန်စွာ လျှော့ချနိုင်နေသည်ဟု ပြောသည်။

နောက်ဆုံးတစ်ခုကတော့

(၅) ပြည်သူလူထုအတွက် အသုံးစရိတ် ဘဏ္ဍာငွေ၏ အရည်အသွေး (Quality of public spend money) ဖြစ်သည်။

ပြည်သူလူထုအတွက် အသုံးစရိတ်သည် နည်းမှန် လမ်းမှန် ဖြစ်ရမည်။ အရည်အသွေးရှိသည့် အသုံးစရိတ် ဖြစ် ရမည်။

ပညာရေးအသုံးစရိတ်၊ ကျွန်းမာရေး အသုံးစရိတ်၊ လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးအတွက် အသုံးစရိတ် တို့ကို မည်ကဲ့သို့ သံးသလဲ။

အသုံးစရိတ်၏ မည်သည့်အချိုးကို ပြည်သူ**အတွတ်** အသုံးပြုသလဲ။

ထို အချက်တို့သည် ပြည်သူ့ ဘဏ္ဍာငွေ ၏ အ**ရည်** အသွေး ဖြစ်သဖြင့် အလွန်အရေးကြီးသည်။

အစိုးရသည် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့ အစည်း တင္ထား (Private Sector) များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်း သို့သော

ઉત્

OJF.

စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ရလဒ်ကောင်းမည်။ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိမှ စီမံအုပ် ချုပ်မှု ကောင်းမွန်လာမည်ဟု ဆိုပါသည်။ စောစောက ပြောခဲ့ သောအဖွဲ့အစည်း Institutions များကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့် မည်။

ကျွန်မတို့လို သာမန် ပြည်သူလူထုသည်လည်း မိမိတို့ ပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်း Institutions များနှင့် မူဝါဒများကို ကာကွယ် ခုခံနိုင်သူများ ဖြစ်ရမည်။ ခုခံ ကာကွယ်နိုင်ဖို့ ဆိုသည် မှာလည်း ပြည်သူလူထုသည် လုံလောက်သော သတင်းအချက် အလက် ရရှိပြီး ဖြစ်ရမည်။ ဗဟုသုတ ဉာဏ်ပညာ ရှိနေဖို့ ပတ် ဝန်းကျင်နှင့် နိုင်ငံအခြေအနေကို လေ့လာနေရမည်။

ELEMESE CLASSIC

ပေါလ်ကိုလီယာ ပြောပြသွားသော အချက်အလက်တို့ သည် ကျွန်မတို့နိုင်ငံအတွက် မျှော်လင့်ချက်များ ဖြစ်လေသည်။

> **്⊪** (ബം ഉപരാപ്)